



Förväntningar på en prehospital praktikperiod

-En kvalitativ studie vid Östra Nylands räddningsverk

Lotta Ringbom

Examensarbete

Akutvård 2011

2015

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Akutvård
Identifikationsnummer:	14477
Författare:	Ringbom, Lotta
Arbetets namn:	Förväntningar på en prehospital praktikperiod. En kvalitativ studie vid Östra Nylands räddningsverk.
Handledare (Arcada):	Christel Roberts
Uppdragsgivare:	Östra Nylands räddningsverk
<p>Sammandrag:</p> <p>Denna studie är ett beställningsarbete från Östra Nylands räddningsverk som kartlägger handledarens och studerandens förväntningar och behov för att uppnå en lyckad prehospital praktikperiod, för att främja förståelsen mellan handledaren och studeranden. Studien är kvalitativ och presenterar en teoretisk bakgrund som baserar sig på Social- och hälsovårdsministeriets direktiv över en praktikperiod och Finlands lag beträffande praktikperioder. Arbetet presenterar en forskningsöversikt av forskningsartiklar från olika länder som behandlar kliniska praktikperioder. Studiens frågeställningar är:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hur skiljer sig en handledares och en studerandes förväntningar under en prehospital praktikperiod? 2. Vad måste medparterna ge av sig själva för att uppnå en lyckad prehospital praktikperiod? 3. Vilka svårigheter kan uppstå i relationen mellan en handledare och en studerande under en prehospital praktikperiod? <p>Insamling av informationen gjordes på basis av tre gruppintervjuer, två med handledare och en med studerande. I den första frågeställningen fokuserade handledaren på vad de förväntar sig av en studerande medan studerandena framhävde begrepp som trivsel och gemenskap. Den andra frågeställningen besvarade båda parterna att en ömsesidig relation där både handledaren och studeranden är positivt inställda är väsentligt för att uppnå en lyckad praktikperiod. Den tredje frågeställningen beträffande svårigheter som kan uppstå under en praktikperiod baserade sig främst på ifall ena parten har en negativ inställning eller motivationsbrist. Forskningsfrågorna besvaras grundligare i resultatet. Diskussionen framhäver att: studerande och handledare har olika perspektiv på praktikperioder som helhet och att sociala färdigheter gynnar en prehospital praktikperiod. Den kritiska granskningen ifrågasätter arbetets reliabilitet, validitet, och generaliserbarhet då arbetet är ett övningsarbete gjorts av en oerfaren skribent. Dock är arbetet trovärdigt med tanke på arbetets begränsningar.</p>	
Nyckelord:	Handledare, studerande, förväntningar, praktikperiod
Sidantal:	94
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Emergency Care
Identification number:	14477
Author:	Lotta Ringbom
Title:	Expectations for a prehospital internshis A qualitative study at Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos.
Supervisor (Arcada):	Christel Roberts
Commissioned by:	Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos, The department for rescue services in the district Länsi-Uusimaa in Finland
<p>Abstract:</p> <p>This study is commissioned by Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos and has an aim to chart the expectations and needs of The Preceptors and The Preceptees to achieve a successful internship in a prehospital environment, to promote comprehension between The Preceptor and The Preceptee. This study is qualitative and presents a theoretical background based on the guidelines for an internship of The Ministry of Social affairs and health and judicial information regarding internships according to Finnish law. The study presents a research review over research articles from different countries regarding clinical internships. The central questions of the study are:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. How do the expectations of a Preceptor and Preceptee differ during an prehospital internship? 2. What must the Preceptor and Preceptee give of their selves to achieve a successful pre-hospital internship? 3. What difficulties can emerge in the relationship between a Preceptor and Preceptee during an prehospital internship? <p>The gathering of information was done on the basis of three group interviews, two were with Preceptors and one with Preceptees. The Preceptors focused on the expectations of the Preceptee whilst the Preceptee expressed concepts such as comfort and unity, in the first question at issue. A mutual relation where both The Preceptor and The Preceptee have a positive attitude is essential to achieve a successful internship, in the second question at issue. The third question at issue regarding complications that may occur during an internship was mainly based on whether one of the involved has a negative attitude or lack of motivation. The questions at issue are more thoroughly answered in the results. The discussion emphasizes that The Preceptor and The Preceptee has a different point of view at internships as a whole and that social skills favors a prehospital internshis The critical review disputes the reliability, validity and generalizability of the study. The study is reliable regarding the limitations of the study.</p>	
Keywords:	Perceptor, perceptee, expectations, internship
Number of pages:	94
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Ensihoito
Tunnistenumero:	14477
Tekijä:	Lotta Ringbom
Työn nimi:	Odotukset sairaalaan ulkopuoliselle harjoittelulle. Kvalitatiivinen tutkielma Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksessa.
Työn ohjaaja (Arcada):	Christel Roberts
Toimeksiantaja:	Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Tämä tutkimus on Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen teettämä tilaustyö, jossa kartoitetaan ohjaajan ja opiskelijan sairaalan ulkopuolella tapahtuvaan harjoitteluun kohdistuvia odotuksia ja tarpeita tavoitteena ohjaajan ja opiskelijan välisen vuorovaikutuksen kehittäminen niin, että harjoittelujaksosta on mahdollisimman paljon hyötyä kummallekin osapuolelle. Tutkielma on kvalitatiivinen, ja sen teoreettinen tausta perustuu sosiaali- ja terveys ministeriön harjoittelusta antamiin ohjeisiin ja harjoittelujaksoihin liittyviin lakeihin. Tutkielman tutkimustiivistelmä perustuu tutkimusartikkeleihin eri maiden kliinisten harjoittelujaksojen käytännöistä. Tutkielman kysymyksenasettelut ovat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Miten ohjaajan ja opiskelijan vaatimukset sairaalaan ulkopuoliseen harjoittelujaksosta eroavat toisistaan? 2. Miten osapuolet voivat omasta puolestaan edistää sairaalan ulkopuoliseen harjoittelujakson onnistumista? 3. Mitä komplikaatioita voi ilmetä ohjaajan ja opiskelijansuhteessa sairaalan ulkopuolises- sa harjoittelussa? <p>Tiedot koottiin kolmesta haastattelusta, joista kahdessa haastateltiin ohjaajia ja yhdessä opiskelijoita. Tutkielman ensimmäisessä kysymyksessä ohjaajat kiteyttivät vastauksiinsa sen, mitä opiskelijoita vaaditaan, kun opiskelijat taas korostivat sellaisia käsitteitä kuin mukavuus ja yhteisö. Tutkielman toisessa kysymyksessä kaikki vastasivat, että suhde, jossa sekä ohjaajalla että opiskelijalla on positiivinen asenne, on olennainen osa onnistunutta harjoittelujaksoa. Tutkielman kolmannessa ohjaussuhteen komplikaatioita koskevassa kysymyksessä harjoittelun epäonnistumisen syyksi arvioitiin pääasiassa tilanne, jossa toisella osapuolella on negatiivinen asenne tai riittämätön motivaation. Tutkielman kysymyksenasetteluihin vastataan perusteellisesti tuloksessa. Keskustelu korostaa, että harjoittelijalla ja ohjaajalla on eri näkökulmia harjoittelujaksosta ja että, sairaalan ulkopuolinen harjoittelujakso hyötyy sosiaalisesta taidoista. Kriittisessä arvioinnissa kyseenalaistetaan tutkielman luotettavuutta, kelpoisuutta ja yleistettävyyttä, koska tutkielman on laatinut kokematon kirjoittaja. Tämän rajoituksen huomioon ottaen tulokset toiminevat kuitenkin harjoittelujaksojen kehittämisen tukena.</p>	
Avainsanat:	ohjaaja, opiskelija, vaatimukset, harjoittelu
Sivumäärä:	94
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	

INNEHÅLL

1	Inledning	8
2	Design	9
3	Teoretisk bakgrund	11
3.1	Lagstiftning beträffande praktikperioder	11
3.2	Personalens och handledarens ansvar	15
3.3	Studeranden, skolan och läraren – ett samspel	17
3.4	Problem beträffande en praktikperiod	20
4.	Litteratursökning	21
5.	Forskningsöversikt	22
5.1	Handledaren – en rollfigur för studeranden	22
5.2	Studerandens uppfattning av en praktikperiod	25
5.3	Kommunikation och relation	27
5.4	Tillämpa teoretisk kunskap i praktiken	28
5.5	Relationen mellan studerande och handledare	29
5.6	Olikheter i förväntningar på en praktikperiod	31
5.7	Faktorer som påverkar en praktikperiod negativt	33
6	Syfte och frågeställningar	34
7	Metod	35
7.1	Kvalitativ gruppintervju	36
7.2	Innehållsanalys	37
7.3	Avgränsningar av arbetet	38
7.4	Forskningsetik	39
8	Resultat	40
8.1	Förväntningarnas skiljaktigheter	41
8.2	Rollernas innebörd	43
8.2.1	Handledaren	43

8.2.2	Studeranden - en fråga om inställning och kunskap	47
8.3	Negativa faktorer	50
9	Diskussion.....	54
9.1	Skiljaktigheter i förväntningar under en praktikperiod	55
9.1.1	Förväntningar på en studerande och studerandens förväntningar	56
9.1.2	Förväntningar på en handledare och handledarens förväntningar	59
9.2	Vad medparten måste ge av sig själv för att uppnå en lyckad prehospita praktikperiod.....	61
9.2.1	Handledarens egenskaper	63
9.2.2	Studerandens egenskaper	67
9.3	Svårigheter i relationen mellan handledare och studerande under en prehospita praktikperiod	70
9.4	Fortsatt forskning	73
10	Kritisk granskning	75
	Källor	77
	Bilagor.....	80
	Bilaga 1. Tabell över litteratursökning	80
	Bilaga 2. Forskningstillstånd.....	81
	Bilaga 3. Brev till informanterna	85
	Bilaga 4. Intervjumanus	89
	Bilaga 5. Transkribering.....	90

Figurer

Figur 1	Arbetsprocessens skeden enligt Carlsson (1991, s17-18)	10
Figur 2	Sammarbetsprocessen för en praktik (Heinonen, 2004, s. 14).	16
Figur 3	Översatt figur från finska till svenska som kartlägger handledarens roll (Heinonen, 2004, s. 32).	17
Figur 4	Figuren är tagen ur Byrd et al. (1997, s350).....	32
Figur 5	Forskningsintervjuns sju stadier enligt Kvale (1997,s.79-80).....	36
Figur 6	Femstegsmodellen för analysmetoden enligt Giorgi från (Kvale, 1997,s.177).....	38

Förord

Kamrater är gjorda av guld, det är familjen vars medlemmar man själv väljer ut. Utan stödet av mina kamrater och det vänliga bemötandet från Östra Nylands räddningsverk skulle inte detta examensarbete blivit avklarat.

Jag vill rikta ett stort tack till mina omsorgsfulla kamrater som orkat läsa igenom arbetet och korrigerade det ett flertal gånger, Christoffer Ericsson som ständigt gett respons från Östra Nylands räddningsverk samt min handledare Christel Roberts. Ett tack tillriktar jag även till min far som men sin forskar bakgrund gett goda råd åt mig under hela arbetsprocessens los

Tack!

Lotta Ringbom

Helsingfors, 27.4.2015

1 INLEDNING

I Finland innan 1960-talet utfördes sjuksköterskeutbildningen inom sjukhusen. Under 1960-talet började utbildningen omformas och den förflyttades till läroinrättningar, för att erbjuda en teoretisk bakgrund till det praktiska utförandet inom yrkesrollen som sjukskötare. På 1990-talet flyttades ansvaret beträffande utbildningen till yrkeshögskolor. En väsentlig andel av utbildningen 2014 inom Europa består av olika praktikperioder, vilket ger studeranden en identitet för sin yrkesroll och erbjuder möjligheten att anknyta den teoretiska kunskapen med den praktiska delen av arbetet. Resultatet av en praktikperiod baseras på de pedagogiska färdigheter arbetstagarna på praktikplatsen bemästrar. (Karvinen, 2014, s. 1)

Intresset för detta arbete väcktes på basis av diskussioner med studeranden och handledaren under och efter diverse praktikperioder. I diskussionerna framkom bland annat att: personkemin inte alltid fungerar och spända situationer mellan handledare och studerande kan uppstå. Hur och varför uppstår dylika situationer samt vad påverkar? Hur kommer det sig att så många olika studeranden upplever praktikperioder på olika sätt och varför upplever handledarna likadant? Ett av många svar kan bland annat innefatta varierande kvalitet på en praktik period, frustration, motstridiga känslor, samarbetsförmågor samt personkemi på basis av förståelsen av studien. Eftersom det ofta förekommer liknande diskussioner efter varenda avslutad praktikperiod stärktes intresset för att fördjupa kunskapsområdet inom frågan, vilket blev grunden för detta arbete. Idén om detta arbete presenterades till Östra Nylands räddningsverk våren 2014. Östra Nylands räddningsverk visade ett starkt intresse för ett dylikt arbete vilket gjorde att de gjorde en beställning på detta arbete och ett skriftligt avtal gjordes mellan skribenten och Östra Nylands räddningsverk.

Det är viktigt att komma ihåg att varenda gång en studerande påbörjar en ny praktik är det som om den skulle börja ett nytt jobb, ett jobb som bedöms och utvärderas. Studeranden har en

begränsad samt relativt kort tidsperiod att finna sin roll på praktikplatsen och i arbetsuppgifterna. Förutom ovan nämnda faktorer skall studeranden ännu visa att den klarar av att utföra det arbete som behövs inom den roll studeranden åtagit sig. Det kan vara svårt för en studerande att tillämpa teorin i praktiken, hur det står på papper och hur det tar sig i uttryck i verkligheten. Detta är faktorer som en studerande får kämpa med under en praktikperiod. Trots att handledaren känner till sin arbetsmiljö och omgivningen är det prehospitla arbetet oförutsägbart. Handledaren skall kunna handskas med en studerande i samband med den vardagliga arbetsbördan utan varken lönetillägg eller extra förmåner för den extra arbetsinsats de gör. Däremot skall handledaren förutom sina yrkeskunskaper även bemästra kunskap över handledning, handledningsprocesser och olika handlednings metoder.

Eftersom arbetet innefattar ett väldigt brett område som omfattar breda kunskaper både inom medicin, psykologi samt praktiska färdigheter kommer arbetet till en viss mån vara avgränsat på grund av resurs brister. De handledare som deltar i studien är för tillfället i arbetslivet och de studeranden som deltar i studien är akutvårds studerande.

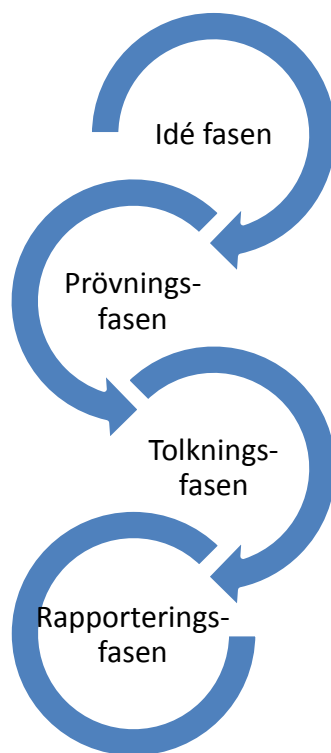
2 DESIGN

Detta arbete är en kvalitativ studie då studien baserar sig på upplevelser (DePoy & Gitlin, 1999, s. 161). Den teoretiska bakgrund detta arbete baseras på är de direktiv som Social- och Hälso-
vårdsministeriet har publicerat och lagen som gäller under en praktikperiod.

Skribenten för detta arbete har en tidigare erfarenhet som baserar sig på innehållet ur kursen ”Vetenskapsteori och metodik” som pågick under hösten 2013 i Nylands svenska yrkeshögskola - Arcada med Eivor Wallinvirta som kurs examinator och modellen för genomförande av

undersökningar som presenteras av Carlsson (1991, s. 17-19). Arbetets struktur som Carlsson presenterar är klar och tydligt att följa och därmed lätt att tillämpa för detta arbete.

Arbetsprocessens olika skeden delas in i idé-, prövnings-, tolknings- och rapporteringsfasen. Till idé fasen tillhör probleminvertering, litteraturgenomgång och en undersökningsplan. Prövningsfasen innefattar val av undersökningsmetoder, insamling av data och bearbetning av data. Tolkningsfasen omfattar slutsatser av undersökningen, att relatera resultaten till den tidigare forskningen och relatera till tidigare teorier. Rapporteringsfasen utgörs av en redovisning av själva arbetet. (Carlsson, 1991, s. 17-18)



Figur 1 Arbetsprocessens skeden enligt Carlsson (1991, s. 17-18)

3 TEORETISK BAKGRUND

Som den teoretiska grunden för detta arbete är de direktiv Social- och hälsovårdsministeriet angett för en praktikperiod inom hälsovårdsbranschen samt bestämmelser ur Finlands lag. Direktiven publicerades av Social- och hälsovårdsministeriet 2003, eftersom det inte utkommit nyare rekommendationer efter dessa kommer detta material att användas.

Till en väsentlig del av utbildningen inom Social- och hälsovårds branschen tillhör ett flertal praktikperioder som utgör en viktig andel av studierna. Enligt Utbildningsstyrelsens direktiv skall en sjuksköterskestuderande utföra minst 57 studieveckor av sin studieperiod på praktik för att kunna bli beviljad sin yrkesexamen. Syftet med en praktikperiod är att utbilda studeranden till sitt blivande yrke. Alla enheter som tillhör Social- och hälsoministeriets område har som uppgift att försäkra att varenda praktikperiod erbjuder tillräckligt med inlärningsmöjligheter. Ett annat kriterium för en praktikperiod är att handledningen skall motsvara studerandens behov och uppfylla de kriterier som det är meningen att studeranden skall lära sig under sin praktikperiod. Studerandena skall lära sig att tillämpa teorin i praktiken samt att lära sig de mest väsentliga arbetsuppgifterna i enlighet med deras studieinriktning. Förutom att kunna tillämpa teorin i praktiken befordras även att studerande skall utvecklas i sin yrkesroll. (Heinonen, 2004, s. 13, 16)

3.1 Lagstiftning beträffande praktikperioder

I detta kapitel presenteras en del av lagstiftningen som är anknuten till en praktikperiod arrangerade av en yrkehögskola. Här presenteras bland annat syftet med en yrkehögskoleutbildning, studerandens rättigheter till en trygg inlärningsmiljö, lagen om

behörighetsvillkor för arbetstagare samt skyldighet att kunna och lära sig nya saker under sin arbetskarriär.

Målet för studierna 7 § (3.3.1995/256)

Målet med studierna är att studeranden skall få en omfattande helhetsbild om uppgiftsområdets ställning, arbetslivet och göra studeranden förtrogen med studieinriktingens teoretiska grunder, kommunikation samt sådana språkkunskaper som avses väsentliga för utförandet av yrket. Studeranden bör bemästra sådana språkkunskaper i svenska och finska som fodras av statstjänstemän enligt § 8. Studeranden skall lära sig både praktiska och teoretiska kunskaper som fodras till arbetet. Enligt §7 är målet med praktiken är att genom handledning göra studeranden förtrogen till praktiska arbetsuppgifter med central betydelse för utbildningen. Studeranden skall kunna tillämpa sina teoretiska kunskaper i praktiska situationer. (Justitieministeriet, 1995, § 7-8)

Trygg studiemiljö 24 a § (12.8.2011/953)

Studeranden har rätt till en trygg studiemiljö. Det hör till skolans uppgift att ställa upp regleringar inför praktikperioder beträffande uppförande, trygghet samt trivsel. Innehavaren till väsentlig information gällande en studerandes hälsotillstånd och funktionsförmåga, som är väsentlig för studierna, har rätt att överlämna informationen trots sekretessbestämmelserna till rektorn för yrkeshögskolan eller den lärare som ansvarar för inkommande eller pågående praktikperiod. (Justitieministeriet, 2003)

Indragning av studierätten 25 a § (12.8.2011/953)

Studeranden kan mista sin studierätt genom att upprepade gånger äventyra en annans hälsa och säkerhet eller göra det en gång allvarligt. Dessutom kan studeranden mista studierätten även om studeranden visar sig vara olämplig för yrket under en praktikperiod. I enlighet med 25 b § (12.8.2011/953) har yrkeshögskolan rätt att kräva ett straffregisterutdrag av studeranden ifall praktiken förutsätter arbete bland minderåriga.

Ifall praktiken förutsätter arbete med minderåriga kan yrkeshögskolan dra in studierätten om det behövs i ett syfte att skydda de minderåriga ifall studeranden tidigare har dömts för brott. I enlighet med 25 d § (12.8.2011/953) som handlar om bestämmelser över narkotika test har läroinrättningen rätt att kräva ett narkotika test ifall det finns starka misstankar om att studeranden allvarligt äventyrar säkerheten genom sitt beteende. (Justitieministeriet, 2003)

Lag om behörighetsvillkor för yrkesutbildad personal inom socialvården 10§ (29.4.2005/272)

Förutom att personen har en korrekt utbildning till sitt yrke befordras även en tillräcklig ledarskapsförmåga och kännedom inom branschen för att kunna utföra sin uppgift. Dessutom har yrkesutövaren rätt till att få vidare utbildning för sin uppgift (Justitieministeriet, 2005). I detta fall har en handledare eller blivande handledare rätt att få information och skolning beträffande ledarskap och handledning inom det prehospitala fältet.

Skyldighet gällande fortbildning 5§ (30.12.2010/132)

Sjukvårdsdistriktet, kommunen samt de anställda har en skyldighet att delta i fortbildning inom hälso- och sjukvården. Fortbildningen skall basera sig på personalens grundutbildning, arbetsuppgifternas innehåll samt beroende på hur krävande arbetet är. (Justitieministeriet, 2010, § 37)

Inom hälsovårdsarbetet 30.12.2010/1326

En arbetare inom hälsovården har som plikt att vara medveten om olika parterers rättigheter. Detta inkluderar den service som hälsovården erbjuder, vilka rättigheter patienten har samt vilka rättigheter man själv har som arbetstagare. Personalen inom Social-och hälsovårdssektorn är även skyldiga att samarbeta med andra enheter inom samma sektor samt veta vad som tillhör de andra enheternas uppgifter. (Justitieministeriet, 2010, §40, §44)

Arbetsskyddslagen 23.8.2002/738

Arbetsskyddslagen gäller för arbetstagare, studerandens arbete i samband med sin utbildning samt arbetsverksamhet för personer som vårdas eller förvaras på vårdinrättningar eller dylika anstalter. Arbetsgivaren är skyldig att med nödvändiga åtgärder skydda arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet. Ovanliga och oförutsägbara situationer ligger utanför arbetsgivarens ansvar. Arbetsgivaren skall övervaka åtgärder gällande arbetstagarnas säkerhet och hälsa i en nödvändig utsträckning. Arbetsgivaren har dock en plikt att fortgående ge akt för säkerheten av utförandet av arbetet, arbetsmiljön samt arbetsklimatet. (Justitieministeiret, 2002, §2, §4, §8)

Arbetsgivaren har som uppgift att förutse arbetstagarna med tillräcklig information gällande risker inom arbetet. Arbetstagaren har rätt till att få en grundläggande introduktion till arbetet, arbetsplatsen, arbetsredskapen och arbetsförhållandena. Utbildning beträffande reglerings- och rengöringsarbeten skall ges åt arbetstagaren. Vid behov skall kompletterande under och handledning ges. Arbetstagaren har rätt att av arbetsgivaren få ändamålsenlig personlig skyddsutrustning. Arbetsgivaren skall skaffa till arbetstagarnas förfogande ändamålsenliga hjälpmedel för utförande av arbetet. (Justitieministeiret, 2002, § 14-15)

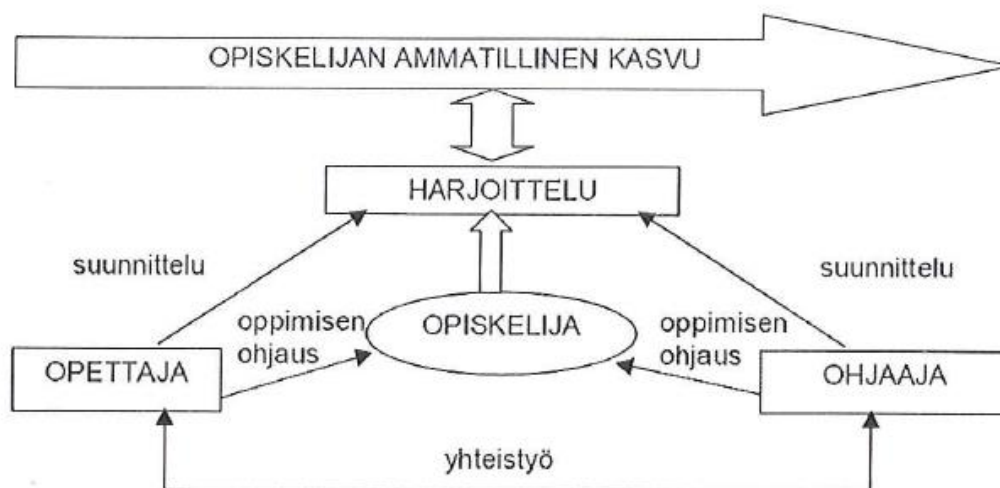
Till arbetstagarens allmänna skyldigheter hör att iaktta föreskrifter och anvisningar på arbetsplatsen gällande säkerheten. Arbetstagaren skall även iaktta renlighet, omsorgsfullhet och ordning på arbetsplatsens utrustningen som arbetsförhållandena förutsätter. Arbetstagaren sörjer för sin egen samt övriga arbetstagares säkerhet och hälsa. (Justitieministeiret, 2002, § 18)

Arbetstagaren har rätt att vägra utföra sin arbetsuppgift ifall arbetet medför allvarlig fara. Vid sådana fall skall arbetsgivaren informeras om saken snarast möjligt. Rätten att vägra utföra arbetet kvarstår tills arbetsgivaren avlägsnat riskfaktorerna eller då arbetsgivaren sett till att arbetet kan utföras så säkert som möjligt. (Justitieministeiret, 2002, §23)

3.2 Personalens och handledarens ansvar

Personalen uppmuntras av Social- och hälsovårdsministeriets direktiv att ha till sitt förfogande basinformation om handledande av en studerande under en praktikperiod. Till informationsmaterialet rekommenderas det att det finns information om skolningar,

inlärningssätt, handledningssätt, bas information om praktikperioden samt praktikens mål. (Heinonen, 2004,s.18)



Figur 2 Samarbetsprocessen för en praktik (Heinonen, 2004, s. 14).

Eftersom bild texten är på finska finns den svenska översättningen nedan: "Yhteistyö" – samarbete, "opettaja" – lärare, "ohjaaja" – handledare, "oppimisen ohjaus" – handledning i inläring, "opiskelija" – studerande, "suunnittelu" – planering, "harjoittelu" – praktik, "opiskelijan ammatillinen kasvu" – studerandens professionella tillväxt.

En studerande bör handledas till att hantera och anpassa sig till grunderna i arbetet, arbetsprinciper samt att arbeta på basis av etiska grunder. Under praktikens lopp skall handledaren stöda studeranden i inlärningsprocessen och uppmana studeranden både att självmant ta reda på information, till att bemästra ett kritiskt tänkande samt att fatta beslut inom arbetet. Personalen och handledaren skall fungera som experter inom deras arbetsområde. Handledaren skall kunna förstå olika situationer och studerandens gränser, kombinera och bedöma komplicerade situationer samt kunna prioritera och värdesätta olika situationer. Handledaren skall även genom att ta i beaktande de förutsättningar och krav som ställts på dem lösa problem som uppkommer. (Heinonen, 2004, s. 20, 24)

En handledare skall fungera som en observatör, bedömare, lärare, lyssnare, kontrollerare, frågeställare, rådgivare, lärare och som en som kan bli lärd. Det befodras av en handledare att vara närvarande och till studerandens befogande, att stöda studeranden att tro på sig själv och växa inom sin yrkesroll. Det faller både på studeranden och handledarens ansvar att målsättningarna för praktiken uppfylls. (Heinonen, 2004, s. 30)

Rekommendation 6. Handledaren

- Handledaren informerar, känner igen, bedömer och utvecklar
 - in- och utlärnings förmågor
 - värdesättningar som en professionell arbetstagare och
 - egna mål för att fungera som handledare
- Handledaren utvecklar fortlöpande sina utlärnings-, handlednings- och utvärderings förmågor.
- Handledaren använder sig av varierande handledningstekniker, som kan vara
 - varierande deltagare i handledningssituationerna
 - personlig handledning (handledare – studerande)
 - teamhandledning (handledare – lärare – studerande)
 - grupphandledning (handledare – lärare – flera studerande)
 - jämförande handledning (studerande emellan)
 - nät handledning (användning av internet)
- Handledaren skall känna igen olika handledarroller i olika skeden av praktiken.
- Handledaren tar i beaktande regleringar om arbetssäkerhet som gäller studeranden.

Figur 3 Översatt figur från finska till svenska som kartlägger handledarens roll (Heinonen, 2004, s. 32).

3.3 Studeranden, skolan och läraren – ett samspel

Studeranden har som plikt att under sin praktikperiod lära sig, ställa frågor, förbättra sina svagheter och lära sig det mest centrala i vad yrket kräver. Studeranden bör ställa upp individuella målsättningar åt sig själv för att kunna utvecklas inom sin blivande yrkesroll. Studeranden har

som ansvar att se till att kraven för praktiken uppfylls. En del studeranden finner det svårt att kunna koppla ihop teoretisk kunskap till praktiska situationer. En anpassning till praktikplatsen och personalen krävs av studeranden. Studeranden skall bekanda sig med den förhandsinformation som finns till förfogande inför praktiken för att underlätta handledningen. Behovet av handledning är större vid början av en praktikperiod och avtar under praktikens gång ifall praktiken fortlöper som den skall. (Heinonen, 2004, s. 27)

Studeranden skall utföra sin praktik utan arbetskoppling och avgiftsfritt för studeranden. Tidpunkterna för praktikperioderna kan infalla vid ett olämpligt tillfälle med tanke på andra skolarbeten eller studerandens privata livssituation vilket påverkar praktikens förlopp. Under en praktikperiod skall studeranden utvecklas både fysiskt och psykiskt (Heinonen, 2004, s. 17). Med grunderna från yrkeshögskoleutbildningen skall studeranden kunna känna igen problematiska situationer och kunna lyfta fram den väsentligaste informationen. Studeranden skall kunna bemästra både teoretisk kunskap, hur det fungerar i verkligheten och hurdan taktik det lönar sig att vidta i olika situationer (Heinonen, 2004, s. 25-26). Till skolans plikt hör att fylla de krav och regulationer som ställts på ifråga varande utbildningsprogram inom Social- och Hälsovårdsbranschen. Det är yrkeshögskolorna som bestämmer målen med praktiken samt erbjuder handledning åt studeranden från yrkeshögskolan (Heinonen, 2004, s. 16).

Det tillhör lärarens uppgift att förse studerandena med tillräckligt information inför praktiken, både teoretiskt och praktiskt. Praktikperioden skall fastslås så att den är tillräckligt lång i inlärnings syfte. Läraren skall kunna handleda studeranden att lättare kunna tillämpa teorin i praktiken. Då läraren sänder ut sina elever på en praktikperiod skall läraren försäkra sig om att studeranden bemästrar grunderna i vårdandet (Heinonen, 2004, s. 27). Läraren skall ställa upp en inlärningsplan samt målsättningar för praktiken i samarbete med handledare. Under praktikens lopp skall läraren kartlägga och erbjuda situationer för studeranden att utvecklas. Läraren skall regelbundet upprätthålla kontakt med praktikanten och handledaren samt delta i handledningen i enlighet med målsättningen. Det hör till lärarens uppgift att delta i praktik bedömningen och

ta itu med eventuell problematik ifall sådant förekommer (Heinonen, 2004, s. 21) . Eftersom alla parter har sin uppgift gällande en praktikperiod bör det även finnas informations utbyte medan alla inblandade parter. Ju bättre informationsflödet löper mellan alla inblandade parter desto mer tillfredsställda är alla av situationen. Dessutom är det bra ifall personalen på praktikplatsen är medvetna om att det kommer att komma en studerande till dem (Heinonen, 2004, s. 17-18).

En positiv inställning för praktiken, ett trevligt bemötande av studeranden på praktikplatsen samt en väl utvecklad praktikplan är faktorer som påverkar praktikperioden positivt. En positiv inställning mellan handledaren, studeranden och läraren gynnar en praktik. Det studerandena upplevt som de två mest centrala faktorerna för inläring under en praktikperiod har varit praktikplatsens arbetsatmosfär samt handledarens ledarskapsförmågor. Ett gott kommunikationsflöde mellan alla inblandade parter under en studerandes praktikperiod stöder till en lyckad praktikperiod. Faktorer som påvisats påverka handledningens kvalitet är ifall handledaren deltar på handledningsskolningar, dimensionering av handledarens arbetsuppgifter, dimensionering av arbetsenhetens uppgifter, samt förändringar i arbetsmiljön och underhåll av arbetsmiljön som exempelvis en reparation. (Heinonen, 2004, s. 17, 19)

I rekommendationerna för att uppnå en kvalitativ praktik nämns etiska principer, praktikplatsens arbetsfilosofi, kunskap över alla medparter rättigheter och vård enligt de aktuella vårddirektiven. Studeranden skall få vara med och samarbeta med de andra på arbetsplatsen. En inblick i praktikplatsens principer- och värdesättning är även en viktig faktor för att uppnå en lyckad praktikperiod. Till de etiska principer på en praktikplats hör att patienten har rätt till en god vård, självbestämmande rätt och ett rättvist bemötande. Dessutom skall man respektera andra individer i sin omgivning, vara samarbetsvillig och sträva efter en positiv arbetsatmosfär. Inom vårdverksamheten skall alla inblandade parter vara medvetna om patienternas och klienternas rättigheter. Alla inblandade parter skall även visa respekt för de andras privata

angelägenheter. Det skall finnas en respekt för en själv men även gentemot patienter eller klienter ifrån andra kulturer eller av annan tro. (Heinonen, 2004, s. 23)

De olika inlärningsätten och de individuella behoven som studeranden har är en utmaning för handledaren och praktikplatsen. För att få resultat av handledningen bör handledningen motsvara studerandens förväntningar, fylla de målsättningar som ställts inför praktiken eller erbjuda reflektion mellan inläring och erfarenhet. Allt baserar sig på relationen mellan handledaren och studerandens samarbete. Påverkande faktorer för en praktikperiod är skiftesbyte, arbetsatmosfär och tillit. Genom en lyckad relation mellan en handledare och en studerande ökar studerandens yrkesmässiga tillväxt och anknytning till yrket. Under praktikens lopp bör studeranden uppmuntras att utvecklas och att tolerera de osäkerheter som finns förknippade med osäkerheten. Studeranden har ett behov av att stöd och värdesätta sig själv och sin egna kunskap och sina egna handfärdigheter (Heinonen, 2004, s. 29). Ett ömsesidigt humant tänkande främjar relationen mellan handledaren och studeranden och därmed upplevelsen av praktikens förlopp. En god relation mellan studeranden och handledaren påverkar även hur studeranden förhåller sig gentemot de andra på arbetsplatsen och patienterna. (Heinonen, 2004, s. 29, 33-34)

3.4 Problem beträffande en praktikperiod

Eftersom alla handledare och studerande är olika individer, beter sig på olika sätt, lär sig på olika sätt och har olika mycket kunskap blir det en praktikperiod en utmaning för alla inblandade parter. Vid en handledning uppkommer spända situationer, olika sinnesställningar och handledaren måste kunna tolerera studerandens osäkerhet, kritiska tänkande samt problem som uppstår i relationen. Den personliga relationen kan även påverkas av utomstående faktorer så som den nuvarande livssituationen. De påverkande faktorerna kan även finnas på

arbetsplatsen ifall arbetsbelastningen på praktikplatsen är stor, fysiska eller psykiska förändringar håller på att ske eller exempelvis en reparation av arbetsutrymmet. Ett annat kan vara kommunikations brist antingen inom arbetsplatsen eller mellan arbetsplatsen och skolan. Det är inte endast handledaren i sig som behöver utveckla sina färdigheter gällande en praktikant utan alla inblandade parter. (Heinonen, 2004, s. 33-34)

4. LITTERATURSÖKNING

De kriterier som ställdes upp vid början av litteratursökningen var att forskningsartiklar skulle sökas med sökord på svenska, finska eller engelska samt att materialet skulle vara skrivna på något av de ovannämnda tre språken. Övriga krav var att artiklarna inte skulle vara äldre än 15 år gamla då sökningen gjordes och att materialet skulle handla om studeranden inom hälsovårdssektorn. Det önskvärt vid urvalet av forskningsmaterialet att artiklarna skall härstamma från så många olika delar av världen som möjligt, för att uppnå ett bredare perspektiv i studien.

Litteratursökningen påbörjades i mitten av maj 2014 och avslutades i slutet av september 2014. De databaser som användes vid sökningen var Google Scholar, Medic, PubMed samt Academic Search Elite and Chinal (EBSCO). Sökorden som bland annat användes vid litteratursökningen var på svenska; *förväntningar*, *studerande*, *handledare*, *ambulanssjuköterska*, *förstavård*, *handledning*, på finska; *vaatimukset*, *opiskeliija*, *harjoittelija*, *ohjaaja*, *ensihoito*, *ohjaaminen*, och på engelska; *supervisor*, *student*, *perceptee*, *perceptor*, *emergency nurse*, *practice*, *prehospital field*, *perception*. Orden användes i olika kombinationer i strävan efter att hålla sökningsresultaten inom begränsat antal fynd. Mer om litteratursökningen finns i litteratursökningstabellen (se bilaga 1).

Sju relevanta artiklar valdes ut varav sex av dem uppfyllde alla kriterier. Eftersom en artikel ansågs innehålla relevant information för detta arbete inkluderades även denna forskningsartikel i arbetet, även om den var äldre än förväntat. Alla utvalda forskningsartiklar för arbetet var skrivna och publicerade på engelska. De sju valda artiklarna härstammar från olika länder; Amerika, Australien, Finland, Nya Zeeland, Storbritannien och Sverige. Vilket resulterar i att strävan att få forskningsartiklar från olika länder lyckades.

5. FORSKNINGSÖVERSIKT

I detta stycke presenteras en sammanfattning av de olika forskningsartiklarna som nämndes i litteratursökningskapitlet. Forskningsöversikten skall ge läsaren en helhetsbild, förståelse samt kunskap om forskningsområdet. Synvinkeln på forskningsområdet baserar sig ur ett kliniskt perspektiv.

5.1 Handledaren – en rollfigur för studeranden

Handledaren fungerar som en förebild åt studeranden beträffande yrkes utförande, vilket bland annat inkluderar bemötande och vård av patienter under en praktikperiod. Handledaren bör bemästra egenskaper så som bemötande av alla involverade parter inom arbetet, det vill säga den övriga personalen, studeranden, patienter, patientens anhöriga samt övriga myndigheter (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 25-27). En god handledare bör behärska en god teoretisk kunskap och en god praktisk kunskap inom arbetet samt ha erfarenhet av yrket. En handledare bör vara bunden till sin roll att handleda (Haggerty, et al., 2012, s. 30). Kunskap gällande handledningsprocessen och förmåga att ge och ta emot kritik är viktiga egenskaper för en handledare

att hantera (Byrd, Hood, & Youtsey, 1997, s. 347). Det är viktigt för handledare att ha förståelse för studerandens förväntningar av en praktikperiod och hur förväntningarna skiljer sig ifrån vad som erbjuds under ifråga varande praktikperiod (Brown, et al., 2011, s. 26).

Handledaren fungerar som en förebild för studeranden. Handledaren bör anpassa utläringen enligt studerandens behov för att garantera att studeranden lär sig under praktiken. Handledningen skall även anpassas i förhållande till studerandens studieinriktning samt kunskapsbas (Brown, et al., 2011, s. 27). Kontrollhantering är en egenskap en handledare måste hantera då handledaren bär ansvar både för studerandens och patientens bästa (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 32). Handledaren bör kunna kartlägga en studerandes nivå både teoretiskt och praktiskt. Kartläggningen av en studerandes kunskap är dock svår eftersom praktikperioderna oftast är korta och under en begränsad tid (Corlett, 2000, s. 503). Handledaren bör ha en god förmåga av att observera olika situationer och bör kunna tolka dem rätt. Till observationsförmågan hör även att kunna kartlägga behovet av närhet som studeranden behöver och kunna kontrollera olika situationer på distans, så som hantering och administrering av läkemedel. Handledaren bör kunna försäkra sig om studerandens kunskap i olika situationer (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 28, 32). En handledare bör dessutom kunna avgöra när en studerande är kapabel att utföra en uppgift och när studeranden inte är kapabel till att utföra en uppgift i verkligheten (Norri-Sederholm, et al., 2014, s. 151).

Handledaren bär ett stort ansvar under en praktikperiod både för den egna arbetsplikten och för studerandens prestationer (Hilli, et al., 2014, s. 565). Att vara kapabel att ge och ta ansvar är en viktig förmåga för en handledare att bemästra. (Koontz, et al., 2010, s. 243). Tålamod krävs av en handledare för att kunna ge tid och rum åt studeranden både gällande teoretisk inläring och utförande av praktiska uppgifter. Handledaren skall ständigt uppmuntra studeranden samtidigt som handledaren bär ansvar över studerandens utförande av uppgifter (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 29) . En handledare skall vara adekvat, fungera som lärare för studeranden men även som lärling. Förutom detta skall handledaren kunna hantera olika situationer (Koontz,

et al., 2010, s. 242). Handledaren skall vara lugn för att främja upplevelsen av trygghet hos studeranden. Handledaren skall finnas i närheten av studeranden och finnas till studerandens förfogande vid behov. Det rekommenderas att handledaren visar en gång hur den brukar utföra olika aktiviteter varefter det blir studerandens tur följande gång i handledarens närvaro. (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 28)

Studeranden behöver handledaren närvarande som fysiskt och mentalt stöd vid utförandet av praktiska uppgifter, detta beroende på vilken utvecklingsnivå studeranden bemästrar. Det tillhör även handledarens uppgift att dela med sig relevanta tips för att stöda studerandens utveckling (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 32). Det är viktigt för handledaren att komma ihåg hur det var att vara studerande varav handledaren upplevs som mer stödande och förstående (Koontz, et al., 2010, s. 243-244). Handledaren skall ständigt aktivera studeranden på olika sätt för att minska på studerandens nervositet (Brown, et al., 2011, s. 27). Öhrling et al. (2000, s. 32) konstaterade att handledare som väcker diskussion med sin studerande är mer uppskattade av studeranden. Handledaren skall dessutom erbjuda stöd genom att ge olika alternativ, lösningar och hjälp med det praktiska utförandet av uppgifter (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 32).

Tillit gentemot studeranden är väsentligt för att uppnå en lyckad praktikperiod (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 30). En praktikperiod påverkas negativt ifall praktikplatsen valt ut en handledare åt en studerande som inte fått utbildning i den egentliga handledningsprocessen eller att handledaren saknar motivation för att ta emot och handleda en studerande. Förutom avsaknad av motivation hos handledaren påverkar även arbetsbördan och olika komplikationer som uppstår inom arbetet samt olika livssituationer negativt på en praktikperiod. (Haggerty, et al., 2012, s. 30)

5.2 Studerandens uppfattning av en praktikperiod

Studeranden utför en praktik för att bygga upp en helhetsbild över den kliniska verksamheten på enheten. Studeranden förstärker sin kliniska kompetens genom praktikperioder, vilket därmed leder till ökad självsäkerhet inom det kliniska området samt minskar gapet mellan den teoretiska och den praktiska kunskapen (Byrd, et al., 1997, s. 344, 350). Längden på studierna påverkar studerandens teoretiska kunskapsbas och handfärdigheter. Kunskapen att skilja mellan relevant och irrelevant information påverkas även av studerandens utveckling inom den kommande yrkesrollen (Koontz, et al., 2010, s. 240-241). Praktikanten bör informeras om en handledares eventuella arbetsbörda innan de påbörjar sin praktikperiod för att öka ödmjukhet och förståelse gentemot handledarens situation. (Haggerty, et al., 2012, s. 30). Studeranden bör förstå att handledaren är närvarande i inlärnings syfte för studeranden. Studeranden skall även vara medvetna om de mål som är utsatta för ifråga varande praktikperiod och skriva individuella målsättningar åt sig före praktikperiodens början (Brown, et al., 2011, s. 26-27).

Studeranden föredrar att utföra en praktik inom en positiv arbetsatmosfär. Studeranden har ett behov av att bli bemött och behandlad med respekt, känna sig uppskattad och bli inkluderad som en del av arbetsgemenskapen. En studerande är mer belåten över sin praktikperiod ifall de får vara med och utföra olika uppgifter och ifall de får ett gott bemötande och blir accepterade som en del av arbetsmiljön. Trots detta måste studeranden få vara sig själv med sina egna personlighetsdrag under praktikperioden (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 32). Studeranden blir oftast under de första dagarna av en praktikperiod överbelastad av information. (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 30). Första dagen av en praktikperiod rekommenderas vara en introduktionsdag där studeranden bekantar sig med sin nya praktikmiljö. En grundläggande introduktion till praktikplatsen och dess arbetsuppgifter hör till det viktigaste för studeranden och bör därmed utvecklas mera på praktikplatserna (Brown, et al., 2011, s. 27).

Praktikanten är medveten om sin begränsade kunskap och kapacitet. Osäkerhet och ett behov av att få inlärningsmöjligheter och erfarenhet är en del av studerandens inlärningsprocess (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 30,32). Handledaren har en speciellt viktig roll att vara närvarande och erbjuda stöd för studeranden då denna utför uppgifter utanför sitt egna bekvämlighetsområde. Sådana uppgifter kan utan handledarens stöd kännas ångestfyllda (Koontz, et al., 2010, s. 242). Det är viktigt att studeranden medger åt handledaren ifall nervösa situationer uppstår (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 30). Då studeranden utför en stor del av aktiviteterna under praktikperioden minskar nervositeten (Brown, et al., 2011, s. 27). Studeranden behöver ansvar och tillit, det är bevisat att ett ökat ansvar även ökar studerandens självssäkerhet inom yrket (Koontz, et al., 2010, s. 244). Studeranden har ett behov av att rapportera vad den gjort åt handledaren då den utfört en uppgift. Studeranden har även ett behov av att få bekräftelse och stöd av sin handledare (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 32).

Studeranden har ett behov av att gå tillbaka till den teoretiska kunskap studeranden bemästrar och relatera den till olika situationer, som praktikanten upplever under en praktikperiod. (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 32). En praktikperiod utvecklar studerandens problemlösningsförmåga i och med att studeranden ständigt måste tillämpa teorin i praktiken (Corlett, 2000, s. 499). Det är viktigt för studeranden att kunna tillämpa sin kunskap och reflektera över olika situationer efter en utförd uppgift (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 28). Praktikanten behöver tid och rum för inläring, detta betyder att handledaren bör ge plats åt studeranden samtidigt som studeranden bör uppleva miljön som trygg. Genom en trygg praktikmiljö lär sig studeranden och mognar till sin kommande yrkesroll varav studeranden uppnår sin professionella yrkeskompetens. Det är viktigt för studeranden att känna sig bekväm i sin omgivning under en praktik. Plats, tid och trygghet är nyckelorden för goda inlärnings möjligheter (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 30). En öppen arbetsatmosfär ger möjligheter för en kvalitativ praktikupplevelse och möjlighet för studeranden att ta del av arbetsatmosfären som indirekt bidrar till en aktiv inläring för studeranden. Trots detta upplever studeranden det svårt att fatta beslut under en praktikperiod. (Brown, et al., 2011, s. 26-27)

Studeranden har ett behov av utvärdering med både lärare och handledare närvarande. Praktikanten har ett behov av att få bekräftelse på framsteg som gjorts under praktikperioden (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 32). Ifall en studerande inte blir uppmuntrad av personalen under en praktikperiod kan studeranden känna sig värdelös, sårbar och olämplig till yrket på grund av brist på erfarenhet (Brown, et al., 2011, s. 27). Övergångsfasen från att vara en lärande studerande och en arbetande studerande kan uppfattas som svårt och förvirrande för studeranden. (Koontz, et al., 2010, s. 240)

Innovation är en egenskap hos studeranden som påverkar praktikperioden i en positiv bemärkelse (Brown, et al., 2011, s. 26). Ifall en studerande upplever att handledaren inte är kompetent inom sin yrkesroll eller rollen som handledare kan studeranden även ta lärdom från en dylik situation genom sin personliga utveckling. Det är viktigt för studeranden att vara positivt inställd inför och under en praktikperiod. (Koontz, et al., 2010, s. 243)

5.3 Kommunikation och relation

Relationen mellan handledare och studerande är nyckeln till en lyckad praktikperiod (Koontz, et al., 2010, s. 244). En viktig faktor för en lyckad praktikperiod baserar sig bland annat på kommunikationen mellan handledaren och studeranden (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 30). Det är viktigt med en ömsesidig kommunikation mellan handledaren och studeranden för att ge en möjlighet för handledaren att kunna kartlägga studerandens kunskap och anpassa sitt handledningssätt till praktikanten (Brown, et al., 2011, s. 27). Det är ofta svårt att bygga upp en bra relation med en studerande under en kort och begränsad tidsperiod (Corlett, 2000, s. 499, 502).

Under en utvärdering av en praktikperiod bör studeranden ta del av vad som har gått bra, förändringsmöjligheter, vad studeranden bör öva mer på under praktikperiodens lopp och ifall något saknas ifrån studerandens utveckling (Koontz, et al., 2010, s. 243-244) . Det betonas att sociala färdigheter och kommunikation mellan olika parter involverade under en praktikperiod borde utövas mera (Brown, et al., 2011, s. 27).

5.4 Tillämpa teoretisk kunskap i praktiken

Skillnaden mellan teoretisk och praktisk kunskap känns störst för studeranden. Det problematiska under en praktikperiod är då studeranden upplever att den teori de lärt sig i skolan inte direkt reflekterar den verklighet som de upplever under sin praktikperiod (Corlett, 2000, s. 500-501). Utförandet av praktiska färdigheter kan kännas komplicerat för studeranden varav det är praktikperiodens syfte att lära hur yrket och handfärdigheterna utförs i verkligheten (Koontz, et al., 2010, s. 244). Speciellt yngre studeranden har ett behov av att i början av sin utbildning ha mer praktiska övningar varefter de går igenom teorin bakom övningarna. Många studeranden anklagar sina lektorer för att inte vara a jour med sina yrkeskunskaper. Det är meningen att läroanstalten skall bjuda in arbetstagare och handledare från arbetslivet som föreläsare beträffande realistiska ämnen samt deras aktuella vårdåtgärder. En relevant genomgång av klinisk kunskap minskar gapet mellan teori och praktik för praktikanten. (Corlett, 2000, s. 500-501, 504)

Det har tidigare nämnts att kommunikationen mellan studeranden och handledaren är viktig för att kunna reflektera över olika situationer. Diskussioner är mer givande för studeranden och binder starkare den teoretiska kunskapen till erfarenhet (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 25). Det är viktigt för handledaren att komma ihåg att ett skiftes arbete i sig upplevs som tungt

för studeranden. Handledaren behöver även minnas att studeranden ofta glömmer bort viktiga delar av teorin då de utsätts för test (Corlett, 2000, s. 502-503).

5.5 Relationen mellan studerande och handledare

Personifiering mellan studeranden och arbetspersonalen anses vara en viktig faktor för att erbjuda möjligheter för studeranden att bemöta handledaren på ett naturligt vis, varav studerandens välmående ökar på praktikplatsen (Brown, et al., 2011, s. 26). Både handledaren och studeranden skall vara positivt inställda för kliniskt arbete och få en känsla av tillfredsställelse av yrket (Haggerty, et al., 2012, s. 30).

En helhet som inkluderar omtänksamhet, närvaro och en god hälsa i ett ömsesidigt förhållande mellan praktikant och arbetstagare på en praktikplats är viktigt för att bilda en god relation (Koontz, et al., 2010, s. 242). Omsorg och ömsesidig respekt är en förutsättning för en god atmosfär och ett gott kamratskap mellan handledaren och studeranden (Hilli, et al., 2014). Det är viktigt att relationen har en positiv anda (Brown, et al., 2011, s. 26). Att dela med sig av personlig information ökar känslan av trygghet i relationen. Tryggheten innebär även det att medparterna kan bemöta varandra som individer (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 31).

Värdesättningar, kommunikationssätt samt ospecifika förväntningar kan påverka förväntningarna på den andra parten i relationen. Friktion i relationen mellan handledaren och studeranden kan leda till meningsskiljaktigheter mellan patientvård, beslutsfattande, arbetssätt och arbetsstrategi (Byrd, et al., 1997, s. 348). En stödande inlärningsmiljö och ömsesidig kommunikation förebygger friktion i relationen (Brown, et al., 2011, s. 22). Ett gott samarbete medför en trygg

arbetsmiljö och ett stärkt självförtroende inom relationen (Byrd, et al., 1997, s. 350). Handle-daren kan uppleva det svårt att acceptera sin roll ifall studeranden är svagt förberedd inför sin praktikperiod. En fungerande relation och kunskap över vad de olika rollerna som handledare och studerande innebär är viktig kunskap för handledningsprocessen (Byrd, et al., 1997, s. 349).

Tillit är ett av de väsentligaste orden inom relationen mellan studeranden och handledaren. Studeranden behöver överträffa sig själv genom att utföra uppgifter på egen hand varav studeranden tänker sig igenom hela händelseförloppet självständigt. Ett större ansvarstagande från båda parterna betyder dock inte mera frihet (Koontz, et al., 2010, s. 243). Acceptans från personalen är viktig under en praktikperiod gentemot en studerande. Det är viktigt för personalen att bli påminda om deras egna svagheter då de själva började arbeta inom det kliniska området (Koontz, et al., 2010, s. 244). Involverande av studeranden, personifiering och innovation utgör 45 % av de faktorer som påverkar studerandens tillfredsställelse (Brown, et al., 2011, s. 26). Att studeranden känner sig som en del av personalen, spenderar tid med handledaren, får bekanta sig med utrustningen, öva praktiska handfärdigheter och vara med vid utförandet av arbetet bidrar till att studeranden har en mer positiv inställning till praktiken. Erfarenheter och uppdrag ses som inlärningsmöjligheter både från studerandens och handledarens sida. (Koontz, et al., 2010, s. 242).

Den viktigaste faktorn enligt Byrd et al. (1997, s. 347, 349) är en positiv attityd gentemot både inläring och utläring under en praktikperiod. Studeranden har ett behov av att få prata med sin handledare för att lära sig. Då studeranden vill reflektera över något tillsammans med handledaren anses det vara en tryggande faktor att utföra diskussionen i en lugn omgivning. En del studeranden kan känna sig tvungna att ställa frågor till sin handledare under diskussioner för att visa engagemang (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 25, 30-31). Vid diskussioner är kunskap beträffande studerandens inlärningsområde en kritisk faktor för relationen mellan handledare

och studerande. Det har visat sig att diskussioner i samband med andra arbetstagare gör praktiken mer meningsfull och givande med tanke på variation och studeranden uppnår ett bredare perspektiv av arbetet. Öppna och glada personer har i allmänhet lättare att ställa frågor och upplever praktikperioden i helhet som mer lyckad (Koontz, et al., 2010, s. 242-243). Sociala färdigheter, självsäkerhet, flexibilitet, professionell inställning och förväntningar på arbetsbördan är individuella egenskaper som gynnar relationen mellan handledare och praktikant. Dessa egenskaper är faktorer som bidrar till känslan av samhörighet i relationen. (Byrd, et al., 1997, s. 344).

5.6 Olikheter i förväntningar på en praktikperiod

Studeranden och handledaren har olika syn på en praktikperiod och vad som anses vara viktigt under inlärningsperioden. Hur en person tolkar olika situationer är individuell och baserar sig på personlighet, omgivning, värdesättning samt erfarenhet. De viktigaste faktorerna för en lyckad praktikperiod är förmågan att ge och ta emot kritik, kunskap om handledningsprocessen, klinisk kompetens samt att personen lämpar sig till uppgiften (Byrd, et al., 1997). Det finns stora skillnader mellan studerandens och handledarens förväntningar av en praktikperiod. Studeranden förväntar sig i allmänhet mer av en praktikperiod och vad de får ut av praktiken i jämförelse med handledaren. Förväntningarna varierar innan, under och efter en utförd praktik. (Brown, et al., 2011, s. 22, 25-26).

TABLE 1. Comparison of Preceptor and Student Ranking of Factors Important to the Development of the Student-Preceptor Learning Partnership

Preceptor Ranking (Mean Rank Score)	Student Ranking (Mean Rank Score)
Ability to give & receive constructive criticism (29.84)	Knowledge of the preceptoring process (30.01)
Clinical competence (31.09)	Compatibility (30.78)
Knowledge of objectives (31.69)	Attitude toward teaching and learning (31.39)
Adequate unit staffing (31.95)	Assignment consistency (33.23)
Motivation (33.11)	Knowledge of the course plan (33.45)
Self-confidence/assertiveness (34.27)	Work load expectations (34.18)
Flexibility (34.88)	Professionalism (34.43)
Communication skills (35.38)	Communication skills (34.68)
Professionalism (35.66)	Flexibility (35.11)
Work load expectations (35.95)	Self confidence/assertiveness (35.64)
Knowledge of the course plan (36.80)	Motivation (36.64)
Assignment consistency (37.05)	Knowledge of objectives (36.85)
Attitude toward teaching and learning (39.17)	Adequate unit staffing (37.64)
Compatibility (39.88)	Clinical competence (38.38)
Knowledge of the preceptoring process (40.77)	Ability to give/receive constructive criticism (39.46)

Figur 4 Figuren är tagen ur Byrde et al. (1997,s.350).

Bilden jämför hur en handledares förväntningar på en praktikperiod skiljer sig från en studerandes. De primära egenskaperna en handledare anser vara viktiga under en praktikperiod är förmågan att ge och ta emot kritik. De primära egenskaperna en studerande anser vara viktiga under en praktikperiod är kunskap över handledningsprocessen samt kompatibilitet.

Byrde et al. (1997, p 347-348) kartlade förväntningar inför en praktikperiod påpekade att studeranden och handledaren är delvis av direkt motsatta åsikter. Handledarna prioriterade egenskaper som att kunna ge och motta kritik medan det rankades som den minst viktiga faktorn hos studeranden. Studerandena prioriterade kunskap beträffande handledningsprocessen samt

kompatibilitet. Övriga faktorer som visade sig ha motsatt prioritet mellan handledare och studeranden var klinisk kompetens, kunskap, adekvat personal samt motivation. En studerande och handledare närmar sig en praktikperiod med olika perspektiv. (Byrd, et al., 1997, s. 347-348)

5.7 Faktorer som påverkar en praktikperiod negativt

Brist på saker att göra från studerandens sida så som få uppdrag eller få situationer att utöva praktiska färdigheter och irritation från handledarens sida påverkar även praktikperioden negativt. Nedsatt tillit i relationen mellan handledaren och studeranden påverkar praktikperioden negativt. Negativa samtalsämnen och händelser minskar på studerandens självsäkerhet. Det är viktigt att beskåda negativa händelser ur ett positivt perspektiv både för praktikanten och handledaren (Koontz, et al., 2010, s. 243-244). På grund av att man inte har kartlagt rollerna för alla involverade parter i en praktikperiod kan det uppstå missuppfattningar gällande olika ansvarsområden (Byrd, et al., 1997, s. 350-351). Praktikperioden påverkas negativt då studerande inte blir bemötta i enlighet med deras förmågor av handledaren och personalen (Brown, et al., 2011, s. 26-27).

En stor del av studerandens koncentration fästs vid tekniska färdigheter och vid patient dokumentation och inte till det egentliga vårdandet. För lite praktiska övningar i handfärdighet från studerandens sida påverkar en praktikperiod negativt eftersom praktikanten inte upplever att den fått ut så mycket som den skulle kunna få. Ifall handledaren är osäker kan det uppstå problem i relationen mellan studeranden och handledaren på grund av nedsatt tillit. (Koontz, et al., 2010, s. 243)

6 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syfte med denna studie är att kartlägga både handledarens och studerandens förväntningar samt behov för att uppnå en så lyckad praktikperiod som möjligt. Studiens avsikt är att framhäva olikheter som uppstår ur handledarnas och studerandenas perspektiv, ifall det uppkommer olika synpunkter beträffande samma ämne är syftet med studien att poängtera denna information för att öka förståelsen bland de inblandade parterna. Examensarbetet fokuserar på relationen mellan studeranden och handledaren samt vilka förväntningar de båda parterna har gällande en praktikperiod. Dessutom kommer arbetet att behandla vilka komplikationer som kan uppstå under en prehospital praktikperiod med en diskussion över hur man eventuellt kunde lösa problematiken. Kommunikation och ödmjukhet är två av många väsentliga begrepp gällande förhållandet mellan en studerande och dess handledare.

För att komma fram till ett så riktgivande resultat som möjligt kommer forskningsfrågorna att lyda på följande vis:

1. Hur skiljer sig en handledares och en studerandes förväntningar under en prehospital praktikperiod?
2. Vad måste medparterna ge av sig själva för att uppnå en lyckad prehospital praktikperiod?
3. Vilka komplikationer kan uppstå i relationen mellan en handledare och en studerande under en prehospital praktikperiod?

Avsikten med forskningsfrågorna är att kartlägga syftet med ifråga varande studie. För att få svar på studiens frågeställningar kommer det göras en kvalitativ studie som innefattar två

gruppintervjuer Den ena gruppen består av studeranden och den andra gruppen består av handledare.

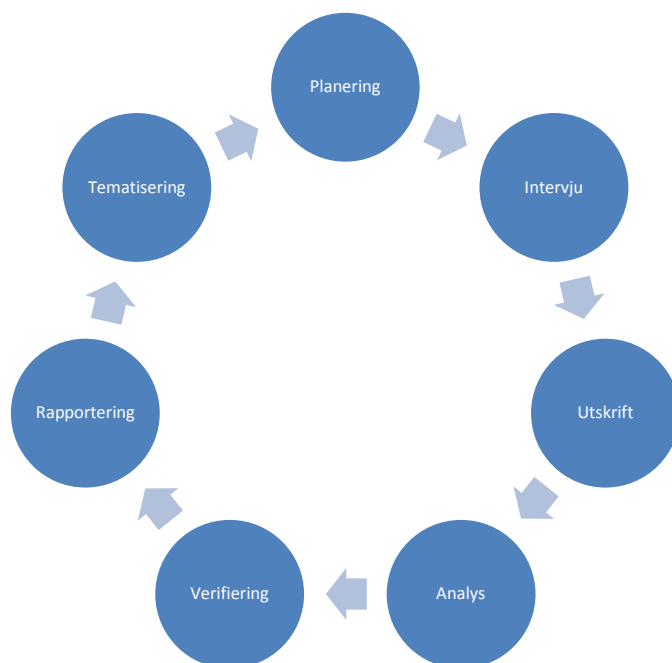
7 METOD

Syftet med detta arbete är att kartlägga upplevelser och förväntningar inför en prehospital praktik och därför valt att använda en kvalitativ metod. Informationen för arbetet samlas in genom gruppintervjuer med handledare från det prehospitala området och akutvårdsstuderande som avklarat minst en prehospital praktikperiod eftersom dessa kriterier lämpar sig bäst för studiens syfte och frågeställningar. Intervjun kommer att struktureras enligt Kvaless (1997,s.79-80) modell.

Kvale (1997,s.35) presenterar olika aspekter av en kvalitativ forskningsintervju. Bland aspekterna nämns nyckelord som känslighet, positiv upplevelse, mening, deskriptivitet och fokus, vilka presenterar denna studies synsätt. Känsligheten ger en möjlighet för informanten att uttala sig på eget vis med egna känslor och kunskap beträffande intervjuens tema. Den positiva upplevelsen uppnås främst på basis av en välplanerad och genomförd intervju som skall uppfattas som en givande och berikande upplevelse för den intervjuade. Meningen med studien är att skribenten tolkar de centrala teman som uppkommer under intervjun. Ett deskriptivt synsätt innebär att studien strävar efter att framhäva nyanserade beskrivningar av olika synvinklar ur informantens livsvärld. Denna kvalitativa studie har ett fokus på att få studiens frågeställningar besvarade.

7.1 Kvalitativ gruppintervju

Forskningsintervjun kommer att basera sig på sju stadier. Tematisering, planering, intervju, utskrift, analys och verifiering samt rapportering. Under tematiseringsfasen kartläggs varför och vad som bör klargöras innan man börjar strukturera upp intervjun. Vid planeringsskedet tar man i hänsyn till vilken information man vill få ut av intervjun. Under intervjun bör man ta i beaktande bland annat personerna, omgivningen och de etiska aspekterna. Utskriftsfasen innebär att man transkriberar den intervju man gjort. I analysen kategoriserar man den transkriberade intervjun i centrala tema för att sedan kunna hitta de egentliga problemområdena som uppstår, transkriberingen finns till åskådning i bilaga 5. Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet presenteras i verifieringsfasen. Rapporteringen innebär att sammanfatta resultatet av studien förknippat med den vetenskapliga forskningen. (Kvale, 1997, s.79-80, 84-86).



Figur 5 Forskningsintervjuns sju stadier enligt Kvale (1997, s.79-80)

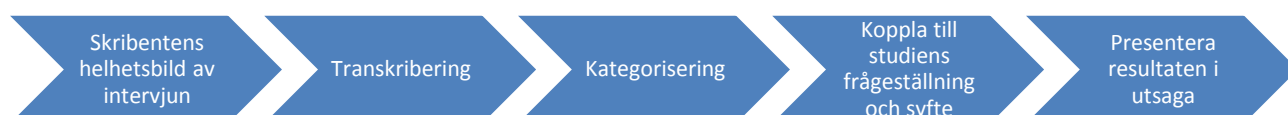
Den största delen av den arbetsprocess som presenterats ovan kommer inte att presenteras i sin helhet i detta arbete då det är så kallat sidoarbete och förberedelser för att arbeta fram den eftersträlvade informationen. Under planeringsfasen har ett brev till informanterna färdigställts (se bilaga 3) och två olika intervjumanus utformats (se bilaga 4). Utskriftsfasens andra del, den kategoriserade transkriberade intervjun, kommer presenteras i bilaga 5. Nedanstående kapitel nio till elva representerar verifieringsfasen.

Intervjufrågorna baserades på Kvale (1997,s.121-125) direktiv över hur man skall strukturera en intervju så att de besvarar studiens frågeställning. Intervjuerna skiljer sig från varandra, beroende på vilken informant grupp intervjun gäller. Till Kvales (1997,s.121-125) kriterier för en kvalitativ intervju tillhör att informanten skall kunna besvara spontant på frågorna med relevanta svar. Kortare frågor anses vara bättre eftersom informanternas svar blir längre. Det är bra ifall intervjufrågorna väcker diskussion bland informanterna. En pilotintervju gjordes för att höja på kvaliteten av intervjun. Efter pilotintervjun lades en fråga till intervjun så att intervjun skulle besvara studiens frågeställningar.

7.2 Innehållsanalys

Analysmetoden för denna studie är en innehålls analys som baserar sig på meningskoncentrering enligt Giorgis metod (1975,s.96) . Denna metod lämpar sig bäst för denna studie då studien eftersträvar att kartlägga erfarenheter och medföra verklighetstroga, exakta och relevanta resultat samt lämpar sig för vetenskapligt bruk med psykologi som inriktning. Analysmetoden koncentrerar innebörden från intervjuerna till mer enhetliga och väsentliga innebörder. Intervjufrågorna är öppna och korta vilket gör att ifråga varande analysmetod lämpar sig ypperligt för denna studie.

Kvale (1997,s.175-177) presenterar en femstegs-modell för meningskoncentrering enligt Giorgis (1975,s.95-96) analysmetod. Först uppmanar Giorgi (1975,s.95) att skribenten skall läsa igenom svaren på intervjun för att bilda en helhetsuppfattning över resultaten. Sedan skall man transkribera informantens meningsenheter, varefter man kategoriserar dem i olika tema som beskriver den egentliga meningsenheten. Det är viktigt att informantens svar tolkas utan fördomar och ur informantens synvinkel. Fjärde steget baserar sig på att ställa frågor till de etablerade meningsenheterna som besvarar undersökningens syfte. Det femte steget baserar sig på att sammanbinda intervjuens centrala teman i en deskriptiv utsaga.



Figur 6 Femstegsmodellen för analysmetoden enligt Giorgi från (Kvale, 1997,s.177).

7.3 Avgränsningar av arbetet

Då detta arbete har begränsat med resurser kommer det att reflektera över arbetets kvalitet, validitet och reliabilitet. Handledarna som deltar i intervjun är den personal från Östra Nylands räddningsverk som befinner sig närvarande då intervjun utförs. Dessutom deltar studerande från akutvårdsprogrammet i intervjun. Eftersom det skulle bli för resurs belastande att samla ihop

studeranden från hela landet eller en specifik region, för att delta i intervjun, kommer studeranden som deltar i detta arbete att vara från Yrkeshögskolan Arcada. Deltagandet i intervjun är frivilligt för dem som fyller kriterierna för att delta.

Förutom att arbetet har en begränsad mängd av informanter finns det en utsatt tidsgräns vilket även påverkar arbetets kvalitet och reliabilitet. Arbetets syfte är att vara ett övningsarbete för skribenten, så att skribenten skall få en inblick hur det är att producera ett forskningsliknande arbete. Eftersom arbetet görs för att skribenten skall få en uppfattning över vad forskning innebär finns det givetvis begränsningar av kunskap och medvetande beträffande arbetsprocessen som helhet. Skribenten har avklarat en introduktionskurs i Vetenskapsteori och Metodik samt utanpå det försökt lära sig på egenhand utifrån litteratur för att finna en struktur som lämpar sig arbetet bäst. Skribenten har till sitt förfogande en handledare för att stöda arbetsprocessen men upplever inte att den får det stöd som behövs.

7.4 Forskningsetik

Detta arbete utförs enligt en god vetenskapligpraxis i enlighet med Forskningsetiska delegationens direktiv (2009,s.16-21). Arbetet har utförts på ett hederligt vis med omsorgsfullhet och noggrannhet. Informationen i arbetet beträffande tidigare forskning och teoretisk bakgrund är relevanta och har hämtats ifrån pålitliga källor. Skribenten respekterar tidigare forskningar och hänvisar till dem under hela arbetets förlopp på ett korrekt sätt. Forskningsprocessen är planerad och genomförd med noggrannhet. All insamlad data för arbetet finns lagrat som bevis vid behov. Arbetet kommer att publiceras på webbsidan Theseus.

Forskningsstillstånd har införskaffats på ett korrekt sätt enligt Yrkeshögskolan Arcadas interna direktiv. Forskningsplanen för detta examensarbete godkändes av Arcadas forskningsetiska delegation under våren 2014 vars anhållan kan ses i bilaga 2. Ett skriftligt avtal har gjorts mellan skribenten, skolan och beställaren vilket i detta fall är Östra Nylands räddningsverk, avtalets botten finns till åskådning i bilaga 2. Forskningslovet för att utföra intervjuer vid Östra Nylands räddningsverk godkändes av beställaren (se bilaga 2). Intervjuerna var väl förberedda i enlighet med den metod skribenten valt att arbeta enligt. En pilotintervju utfördes under planeringsskedet för att kontrollera kvalitén på intervjun. Informanterna tilldelades brev innan intervjun gjordes för att informera dem om studiens bakgrund och syfte. I informantbrevet (bilaga 3) och innan intervjun började betonades det att deltagande i intervjun är frivillig och att alla informanter är berättigade att avbryta intervjuerna när de vill. Skribenten har skyldighet att behålla informanternas anonymitet och integritetsskydd.

Enligt Kvale (1997,s.105) bör man vid en kvalitativ studie även ta i beaktande vissa specifika etiska aspekter. Kvale (1997,s.105) framhäver att det är viktigt vid utförandet av en kvalitativ studie observera att syftet inte endast får basera sig på att ta tillvara vetenskaplig kunskap, utan även för att undersöka och kunna förbättra den undersökta mänskliga situationen. Det är viktigt för skribenten att inför intervjuerna överväga vilka konsekvenser det innebär för informanten genom sitt deltagande i studien. Det är viktigt att behålla konfidentialiteten för informanterna vid utskriftsstadiet. Skribenten skall bära ansvar för allt material som den publicerar. (Kvale, 1997, s. 105)

8 RESULTAT

Intervjuerna bestod av fem på förhand utarbetade frågor som utfördes med en intervjuare och flera informanter. Intervjun bandades in på två skilda apparater. Det gjordes tre intervjuer, två skilda med handledare varav båda hade tre deltagare och en intervju med studerande där fyra informanter deltog. Den ena intervjun med handledarna utfördes på finska medan de två övriga

intervjuerna gjordes på svenska. Den totala mängden informanter för studien var tio personer. Könsfördelningen bland de intervjuade var blandad, 20 % av respondenterna var av det kvinnliga könet. Intervjuerna var mellan 35 och 60 minuter långa. Handledarna som deltog i intervjun var alla anställda vid Östra Nylands räddningsverk och har fungerat under sin arbetskarriär som handledare åt studerande. Studerande som deltog i intervjun hade alla utfört minst en fullständig prehospital praktikperiod, varav tre respondenter hade avklarat två fullständiga prehospitala praktikperioder och en utförde sin andra prehospitala praktikperiod medan intervjun gjordes.

8.1 Förväntningarnas skiljaktigheter

Den första frågeställningen för denna studie är: Hur skiljer sig en handledares och en studerandes förväntningar på en prehospital praktikperiod? Varav frågan besvarades av den första intervjufrågan ”Vad har ni för förväntningar av en praktikperiod som helhet?”. Både handledarna och studerandena besvarade frågan med samma tema men de betonade dem olika. De kategorier som framkom var inställning, inläring, kunskap, trygghet, ansvar, personlighet och självkännedom, erfarenhet, prestation samt personkemi och relation. Båda parterna har som mål med praktikperioden att transformera teoretisk kunskap till yrkesutförande.

Handledarnas svar koncentrerade sig på studeranden, studerandens inställning inför praktiken och studerandens vilja att lära sig. De ansåg det positivt ifall studeranden har en positiv inställning, motivation och intresse för yrket samt en god teoretisk kunskap. Handledarna påstod även att en studerande som är omotiverad, har bristfällig kunskap eller är högfärdig är svåra att handskas med. Handledarna upplevde det enklare ifall en studerande har möjlighet att hålla samma handledare under hela praktikperioden. Handledarna önskade även att en studerande uppnår både sina egna och skolans mål under praktiken både med hjälp av handledaren och på basis av autodidakt inläring.

Det är viktigt för handledaren att studeranden upplever att praktikperioden varit till nytta med tanke på deras studieinriktning. Personskiljaktigheter mellan studeranden och studerandens tidigare erfarenhet är väsentlig information för handledaren så att de kan anpassa praktikperioden enligt det. Handledaren anser det även viktigt att komma ihåg att trots att alla studeranden borde bemästra samma kunskaps nivå då de kommer på praktik så är det inte så i verkligheten. Handledarna konstaterade att de uppmärksammar praktikantens utveckling under praktikperiodens gång. Studerandena konstaterade att förväntningarna på praktikperioden varierar beroende på praktikperiodens gång. Förväntningarna är olika innan praktikperioden, under praktikperioden och efter en utförd praktikperiod. I början av en praktikperiod upplevde studerandena att de hade störst förväntningar på sig själva, på sociala interaktioner och på att bekanta sig med praktikplatsen som helhet. Trygghet och trivsel på praktikplatsen betonades avsevärt mer av studerandena i jämförelse med handledarna. Det är viktigt för studeranden att komma bra överens med sin handledare och övriga arbetstagare på praktikplatsen. Studerandena ansåg det vara viktigt att handledaren och arbetstagarna på praktikplatsen erbjuder studeranden att delta i olika aktiviteter, för att främja gemenskapen, som exempelvis att spela innebandy. Efter att studeranden blivit bekant med praktikmiljön förändras förväntningarna så att de riktar sig mera mot vården av patienten samt att kunna anamma så mycket kunskap som möjligt, både praktisk och teoretisk.

Det är viktigt att studeranden får en motiverad handledare med arbetserfarenhet eftersom studeranden då upplever praktiken som ytterst givande. Det gynnar praktiken att diskutera praktikperiodens målsättning, göra gemensamma beslut med handledaren, lösa problem och diskutera studerandens utvecklings inom yrket under praktikens lopp tillsammans med handledaren, betonades av studerandena. I synnerhet under de senare prehospitla praktikperioderna har studerandena fokuserat mycket på sina prestationer eftersom praktikplatsen är en potentiell arbetsgivare i framtiden. Dessutom upplever studerandena det enklare att arbeta själva än att ta rollen som praktikant, ifall de redan arbetat inom branschen innan praktiken, eftersom det upplevs som obekvämt då handledaren ständigt övervakar praktikantens utförande. För att bli tilldelad

ansvar och tillit av handledaren under en praktikperiod framhävde studeranden att man får det genom att bevisa åt sin handledare vad man kan och inte kan.

8.2 Rollernas innebörd

Den andra frågeställningen för denna studie är: Vad måste medparterna ge av sig själv för att uppnå en lyckad prehospital praktikperiod? Varav frågan besvarades av intervjufrågorna ”*Vad har ni för förväntningar av en praktikperiod som helhet?*”, ”*Vad måste handledaren/studeranden ge av sig själv för att uppnå en bra praktikperiod?*” och ”*Vad gör ni för att knyta en bra relation med studeranden/handledaren?*”. Informanterna berättade under intervjun vad de förutsätter av sig själva och av den andra parten. Svaret på denna frågeställning besvaras i två skilda under rubriker, ena befattar handledaren och andra studeranden. Nedanstående kapitel presenterar först vad individerna själva upplever att hör till deras uppgift varefter det presenteras vad den andra parten upplever att tillhör ifråga varande rolls uppgift.

8.2.1 Handledaren

Handledarna ansåg att en handledare skall vara nöjd, glad, positiv och motiverad till sin uppgift. En handledare motiveras av en ivrig praktikant och motivationen för handledningen sänks ifall studeranden är inåtvänd, sur eller pessimistisk. En god personkemi upplevs vara väsentlig. Ifall studeranden inte verkar vara intresserad av praktiken kan det kännas pinsamt för handledaren att förklara särskilda processer. Handledaren skall ha en vilja av att handleda och göra praktikperioden så bra som möjligt, det är viktigt att handledaren förklarar saker från början till slut. Material som finns till förfogande för en handledare skall användas under handledningen.

Handledaren skall ta hand om studeranden. Handledaren skall bemästra olika sätt att handleda och kunna kartlägga på vilket sätt man skall anpassa handledningen så att den lämpar sig till studeranden. Att kunna kartlägga praktikanten som person upplevs som krävande. Ett fel handledningssätt kan ge studeranden upplevelsen av att ständigt misslyckas.

Alla handledare har olika sätt att handleda på och olika utgångslägen beroende på deras studerande. En handledare använde sig av ett knep genom att under första dagen informera praktikanten om att den kommer att bli godkänd från praktiken för att minska på studerandens nervositet och pres. En handledare skall erbjuda studeranden att uttrycka sig även om negativa saker för att minska på auktoritetsskiljaktigheter, vilket även inkluderar kritik åt handledaren. En handledare bör kunna ge och ta emot konstruktiv kritik. Handledaren skall gå igenom studerandens målsättningar och komma överens om vad för uppgifter praktikanten sköter på uppdragen samt ta reda på studerandens erfarenheter. Handledaren skall bekanta sig med studeranden, på samma sätt som till arbetskollegorna, för att kunna kartlägga praktikantens personlighet. Handledaren bör kunna diskutera sakligt med studeranden. Ibland måste handledaren diskutera med patienten trots att handledaren bara skulle vela slöa på soffan. Handledaren anser kraven för att en studerande skall vara nöjd med sin praktik är små. Ett exempel på detta är ifall handledaren tillåter en praktikant att intubera, detta kräver dock mod av handledaren. I intervjun påstod en handledare enligt följande:

”Det bästa skulle vara om man kunde lära studeranden allt som man själv kan utan att servera det färdigt på en bricka. Vilket är orealistiskt med tanke på att praktikperioderna är så korta.”

Då praktikanten sköter de på förhand överenskomna uppgifterna skall motsvarande arbetstagare ta ett steg tillbaka, följa med situationen och endast befatta sig med studerandens utförande ifall

det går riktigt dåligt. Många handledare gör det misstaget att de blandar sig för mycket i studerandens utförande. Ett mer hållbart sätt kunde vara att ge konstruktiv kritik efter uppdraget där handledaren berättar vad den uppmärksammat under processens lösning. Cirka 90 % av uppdragen är icke brådskande vilket betyder att man har tid. Det är viktigt för handledaren att förstå att man kan utföra en uppgift på många olika vis, vilket inte är fel. Handledaren skall ge en studerande plats och tid och kunna acceptera att misstag sker. Handledaren skall kunna uppmuntra praktikanten att utföra uppgifter som befinner sig utanför deras bekvämlighetszon, annars är det onödigt att studeranden infinner sig på praktiken.

Studeranden upplever att det ställs stora krav på en handledare. Handledaren skall ha en vilja att handleda samtidigt som den skall våga ge ansvar åt praktikanten trots att allt studeranden utför är på handledarens ansvar. Egenskaper som uppskattas hos en handledare är yrkeskompetens, motivation för att handleda, goda sociala färdigheter samt en positiv inställning. Handledaren fungerar som en förebild för studeranden inom ifråga varande yrke. En handledare skall ha ett intresse av att handleda och dela med sig av sin kunskap. Det är viktigt att handledaren skapar en trygghetskänsla åt studeranden, diskuterar om både arbetsrelaterade och privata ämnen. Personkemin i relationen mellan handledaren och studeranden är viktig, ifall relationen inte fungerar påverkas praktikperioden negativt. Ifall en handledare inte är intresserad av att handleda har den skyldighet att berätta det, så att praktikanten kan byta handledare till en med mera motivation vid behov. På en del arbetsplatser måste arbetstagare fungera som handledare trots att de inte vill det eller anser sig ha tillräckligt med erfarenhet för att kunna handleda. Det är väsentligt att handledarna själva är frivilliga att fungera som handledare. Det är även viktigt för studeranden att komma ihåg att handledaren inte får något extra tillägg till sin lön eller någon extra förmån då handleder en studerande. Praktiska övningar som handledaren utför på arbetsplatsen åt studeranden upplevs som givande av praktikanten och ökar känslan av tillit. En handledare med brist på erfarenhet upplevs inte som en bra handledare. I intervjun påstod en studerande enligt följande:

”Handledaren är 90 % av praktiken. Du kan ha världens bästa praktikfält men ifall handledaren inte är bra blir praktiken i helhet dålig.”

En handledare bör presentera en ny studerande klart, ordentligt och på ett positivt sätt till arbetskollegorna vid skiftesbyte. Studeranden upplever det positivt ifall praktikanten på praktikplatsen blir kallad enligt eget namn istället för ”studerande”. Det är viktigt att handledaren kommer ihåg att praktikanten är en ny individ i gruppen och tar med studeranden vid utförande av olika sysslor. Det är upplevt positivt av praktikanten ifall handledaren tar i beaktande studerandens åsikt. Handledaren skall ta ansvar över studeranden och ta med den i olika aktiviteter. Handledaren skall gå igenom utrustningen med studeranden och gå igenom det på nytt ifall det framkommer ett sådant behov. Ifall det finns stödmaterial för handledningen av en studerande skall dessa användas. Det är viktigt att handledaren testat praktikantens teoretiska kunskap genom att aktivt ställa frågor åt studeranden.

Det är viktigt att handledaren låter studeranden göra den uppgift på ett uppdrag som de kommit överens om trots att det går långsammare för studeranden att utföra uppgiften. Inställningen handledaren har inför eller efter ett uppdrag påverkar studeranden. Ifall handledaren använder sig av svordomar då de får ett uppdrag påverkar handledaren indirekt studerandens inställning för uppdraget och undermedvetet påverkar relationen till handledaren. Handledare som ständigt avbryter en nervös studerande, bryter även studerandes tankegång vilket påverkar förveckling av uppgiften negativt och ökar stressnivån hos studeranden. Dock är det bra ifall handledaren hjälper lite till vid sidan om utförandet, detta kräver tålmod av handledaren och att handledaren ger tid åt studeranden att utföra sina uppgifter. Handledaren får gärna följa med vad en studerande gör men då studeranden klarat av uppgiften en gång innan önskar studeranden att handledaren skulle ta ett steg tillbaka följande gång de utför en dylik uppgift. En optimal princip är att låta studeranden sköta den roll handledaren och studeranden kommit över-

ens om innan från början till slut, den kollegan som egentligen skulle utföra ifrågavarande uppgift får då inte blanda sig i studerandens uppgifter. Efter ett utfört uppdrag vill studeranden få konstruktiv kritik av handledaren för att veta vad den skall tänka på under inkommande uppdrag och hur den kan förbättra sig själv inom sin blivande yrkesroll. Ifall något inte går som det borde bör handledaren ta upp ämnet direkt. Det är bra ifall handledaren känns som en kamrat då man inte är på uppdrag men tar i beaktande att alltid då man är på uppdrag skall behöva studeranden en handledare.

8.2.2 Studeranden - en fråga om inställning och kunskap

Studeranden anser att mycket är upp till dem själva över hur praktiken framskrider. Studeranden ansåg att goda egenskaper som gynnar en praktikperiod är öppenhet, aktivitet, ödmjukhet, initiativtagande, autodidakt inläring och mod. Modet symboliserar att studeranden måste ge av sig själv för komma in i praktikplatsens arbetsatmosfär, att våga ta emot kritik, att våga berätta om sina starka sidor men även om sina brister och våga åta sig olika roller under ett uppdrag. Studeranden skall göra det lättare för handledaren att bekanta sig med den genom att berätta om sina brister. En god relation till handledaren ansågs av en studerande vara det viktigaste för en praktikperiod, vilket studeranden försöker förbättra genom att skämta om kakan som hämtas vid praktikperiodens slut. Det förväntas inte så mycket av en studerande eftersom studeranden är på praktik för att lära sig och handledaren är hela tiden närvarande som en trygg balk. Studerandena påstod att de förlitar sig lite väl mycket på handledaren då den alltid är närvarande och därmed utvecklas studeranden inte maximalt.

En studerande skall vara intresserad och ha en vilja att lära sig, varav viljan att lära sig skall vara viktigare än deras teoretiska kunskap eftersom det möjliggör studerandens utveckling. Studeranden ställer störst krav på sig själva under en praktikperiod på basis av deras prestationer,

eftersom de vill visa vad de kan. En studerande skall även medge ifall det är något som de inte bemästrar och inte vara högfärdig under en praktikperiod. Det är viktigt att studeranden får visa vad den kan och att den kan fatta beslut för att kunna bli tilldelade ansvar och tillit av sin handledare. Studeranden vill komma bra överens med handledaren, våga ta ansvar och få ansvar av handledaren. Studeranden vill diskutera igenom sina målsättningar för praktiken med handledaren och utveckla sig själva inom deras kommande yrkesroll. Praktikanten vill ta emot konstruktiv kritik utan onödigt försvarande, varefter de korrigerar sina fel på direkten. En studerande strävar efter att uppnå en helhetsbild av yrket och tillämpa det praktiska till den teoretiska kunskapen.

Praktikanten vill våga utmana sig själv och få möjligheter att göra det genom att diskutera om kommande uppgifter och arbetsfördelning på förhand med handledaren, vilket gynnar alla studeranden men framförallt tysta individer. Praktikanten skall se till att den får utföra den på förhand utnämnda uppgiften från början till slut som att slaga eller sticka dropp, detta kräver dock mycket av en studerande, speciellt av mer tystlåtna individer. Det är viktigt för studeranden att få tid och rum för att utföra sin uppgift trots att det går långsammare och påminna handledaren om att praktikanten är där för att lära sig, vilket ökar förståelsen för varandra. Studeranden behöver bekräftelse övar vad den gör under sin praktikperiod. Vid början av en praktikperiod upplevde studeranden att utförandena går långsamt då de är ”stela i kroppen” men takten ökar då praktiken framskrider. Studeranden upplever det lättare att själva arbeta inom yrket istället för att vara praktikant då handledaren ständigt övervakar praktikanten vilket upplevs som ett stressmoment. En praktikant blir stressad av att ständigt bli avbruten av sin handledare under ett uppdrag, istället prefererar de att diskutera igenom uppdraget på efterhand.

Det är även viktigt att både studeranden och handledaren anpassar sitt beteende på basis om de är på uppdrag eller inte. Studeranden framhävde att det etiska tänkandet aktiveras både på arbetsplatsen, på väg till ett uppdrag och vid bemötande av patienten, i synnerhet under uppdrag

som befattar alkoholism, religion eller rasism. Studeranden finner det svårare att tolerera sådana situationer. Även hur studeranden bemöts under en praktikperiod påverkar studerandens helhetsbild av praktikperioden.

Enligt handledarna skall studeranden ha en positiv attityd, vara ödmjuka, vara motiverade och intresserade av yrket, ha en vilja att lära sig och utveckla sig själva samt en teoretisk kunskapsbas. Med hjälp av kunskapsbasen kan handledaren hjälpa praktikanten att transformera den teoretiska kunskapen till den praktiska omgivningen och erbjuda studeranden en glimt av det så kallade "kliniska spelögat". Den praktiska kunskapen som studeranden oftast inte bemästrar då de påbörjar sin praktikperiod träder fram under praktikens gång. En studerande skall veta vad den kan, veta vilken nivå den befinner sig på och veta vad den vill lära sig. Denna information är väsentlig för handledaren eftersom alla studeranden har individuella nivåer beträffande teoretisk och praktisk kunskap. Under praktikperioden har studeranden som utmaning att utveckla sina svaga förmågor, studerande måste våga utföra uppgifter som befinner sig utanför deras bekvämlighetsområde. Studeranden skall vara medveten om att den inte kan allt och vara öppen för nya saker samt kunna ta ansvar. Vid utförandet av uppgifter skulle studeranden få tänka högt och inte behöva oroa sig över ifall något går fel eller vara osäker över situationen då studeranden får göra misstag, även handledare gör misstag ibland. Studeranden skall påpeka ifall handledaren gör något misstag eller ifrågasätta handledaren för dennes utförande, studeranden har trots allt den nyaste informationen och bör våga informera handledaren om det.

En studerande skall försöka göra sitt bästa, vara initiativtagande, öppen och modig, ha en positiv inställning till praktikperioden och vara delaktig i diverse programpunkter på praktikplatsen. Studeranden skall vara sig själva i enlighet med deras personlighet, vilket en handledare ansåg vara det viktigaste för en studerande beträffande en praktikperiod. En del studerande har lättare att få mycket utav en praktikperiod i jämförelse med andra beroende på deras personlighet. En blyg studerande får arbeta med att övervinna den blyga egenskapen under en praktikperiod och

alla studeranden skall övervinna rädslan av att misslyckas. Studerandens attityd har en stor inverkan på hur handledaren tolkar situationen och på handledarens motivation för handledningsprocessen. En mer öppen och social person har ett lättare utgångsläge då de påbörjar sin praktikperiod. Studeranden måste kunna ge av sig själv för att uppnå en lyckad praktikperiod. En studerande bör kunna reflektera över sig själv och sin egen roll som studerande på praktikplatsen. Ifall handledaren själv kommer ihåg hur det var att vara på praktik utan arbetserfarenhet från branschen gynnar det handledarens förståelse för studeranden. En studerande skall vid praktikperiodens slut kunna fungera som sin handledares arbetspar för en godkänd praktik och visa sin tacksamhet genom att hämta kaka eller dylikt. Handledaren konstaterade även att studeranden måste kunna klara av rå humor ifall den skall kunna arbeta på ett räddningsverk.

8.3 Negativa faktorer

Den tredje frågeställningen för denna studie är: Vilka komplikationer kan uppstå i relationen handledare och studerande under en prehospital praktikperiod? Varav frågan besvarades dels i alla intervjufrågor men främst i frågan *”Vilka komplikationer kan uppstå i relationen mellan en handledare och en studerande under en praktikperiod?”*.

Studerande med motivationsbrist som kommer till en praktik endast för att de måste och inte för att lära sig sådant som de själva kan ha nytta av i arbetslivet är tunga för handledaren. Nedstämda, sura eller inåtvända studerande ger en negativ inställning för handledningsprocessen åt handledaren och kan göra att handledaren känner sig genant. Praktikperioden är tung för tysta och blyga personer vilket resulterar i att friktion lättare uppstår mellan praktikanten och arbetstagarna på praktikplatsen. En studerande som inte har en kunskapsbas innan den påbörjar sin praktik är tunga för handledaren.

Högfärdiga studeranden som tror sig veta och kunna allt, fastän det inte är så i verkligheten, är en belastning för handledaren. En studerande beskrev det som följande *"Man kan inte fylla en kopp som redan är full"*. En studerande skall varken skryta eller uttrycka sig åsikt med stark negativ betoning. En dylik studerande ger en dålig erfarenhet åt handledaren och kan resultera till att handledaren bygger förutfattade meningar för individer vars personlighet påminner om en tidigare studerande som haft ett dåligt beteende. Ifall en studerande är irriterad orkar inte handledaren sköta sin roll trots att den varit motiverad att handleda innan. Då en studerande får en omotiverad handledare tappar studeranden motivationen för praktiken och eventuellt yrket och vice versa, varefter det är svårt att uppnå en bra relation mellan handledaren och studeranden. Trots detta påverkas även en praktikperiod negativt av en alltför god relation mellan handledaren och studeranden eftersom handledaren vid sådana fall inte kräver lika mycket av studeranden.

Det är obekvämt för en studerande att ha en handledare som ständigt övervakar den och avbryter studerandens arbetsprocess vid utförande av uppgifter, så att studeranden blir förbryllad eller stressad och därmed tappar helhetsbilden över situationen och praktiken i det långa loppet. Det är även en stor tröskel för studerande att ta upp negativa diskussioner, i synnerhet ifall ingen annan sagt något om saken.

Ifall studeranden oroar sig över att den inte är tillräckligt aktiv, pratsam eller inte arbetar tillräckligt försöker den kompensera det genom att arbeta hårdare. Vid dylika fall är studeranden inte sig själv. Det upplevs vara fel mot studeranden ifall den tvingas gå på gym eller spela innebandy mot sin vilja. En studerande som inte tål rå humor tolkas som en negativ faktor för en praktikperiod. Trots detta upplevde studeranden att sexuella trakasserier kan förekomma under en praktikperiod, speciellt så männen på arbetsplatsen samlas ihop till en större skara.

Det är viktigt att studeranden har ett gemensamt språk med handledaren som båda bemästrar, eftersom kommunikationen annars blir bristfällig och därmed påverkar relationen. Frustration väcks hos svensktalande studeranden ifall arbetstagarna skyller kommunikationsproblem på en så kallad språkbarriär, speciellt då praktikanten fullständigt uppfattar det andra språket men inte har den vokabulär som krävs för att kunna ge respons. Studeranden blir frustrerad då arbetstagarna tror att studeranden inte förstått vad som sagts trots att de förstått allting. Det upplevs vara hemskt att ena parten eller båda upplever relationen som ångestfylld.

Det upplevs som negativt och arbetsdrygt både för studerande och handledare att studeranden byter handledare flera gånger under en praktikperiod. Personkemin fungerar inte alltid mellan handledaren och studeranden, trots att båda två är bra individer, kan man inte komma överens med alla. Alla sorters problematik och konflikter som kan uppkomma mellan två individer kan även uppstå bland arbetstagarna och praktikanten på en praktikplats. Det finns ett gemensamt ansvar över att uppdragen sköts som de skall och relationen mellan handledaren och studeranden fungerar, ifall någon part inte åtar sig ansvaret rubbas samarbetet av det varpå ena parten kan få fördomar gentemot den andra parten.

Ifall handledaren är inkompetent uppfattar studeranden hela praktikperioden i helhet som dålig. Då handledaren inte är intresserad av att handleda skall den inte heller göra det utan säga ifrån, detta kan gälla en enskild arbetstur eller för hela praktikperioden. En handledare som inte orkar förklara diverse ting från början till slut lämpar sig inte för sin uppgift. En felsorts handledare gör praktiken tung för studeranden. Då handledarens arbetspar inte deltar i handledningen blir det tungt för handledaren. Handledaren kan välja ett handledningssätt som inte lämpar sig för studeranden vilket kan resultera i att studeranden upplever den vara otillräckligt som därmed sänker studerandens motivation för praktiken. Ett alltför krävande handledningssätt kan leda

till att studeranden avlägsnar sig gråtandes från handledaren medan ett alltför snällt och försiktigt handledningssätt kan göra att studeranden inte förses med tillräckligt mycket utmaningar, stress, press eller ansvar. En studerande kan uppleva en handledare som hemsk, i synnerhet känsliga studeranden, vilket inte är syftet med praktikperioden. Ifall studeranden aldrig upplever känslan av att ha lyckats under praktiken har handledningen misslyckats. En handledare skall inte vara auktoritär eller använda sig av hierarki och maktutövning.

En del arbetsgivare har sina arbetstagare att fungera som handledare mot deras vilja, på basis av brist på motivation eller erfarenhet, vilket påverkar praktikperioden negativt. Handledarna kan även uppleva det som tröttsamt då de inte får välja när de tar emot en studerande, vid sådana fall vore ett rotationssystem bland handledarna vara väsentligt på arbetsplatsen. Problematik uppstår under en praktikperiod ifall handledaren upplever det tungt och tidskrävande att handleda samt ifall handledaren är gammal och inte kommer ihåg hur det var att vara praktikant. Äldre handledare är oftast mer bundna till sina arbetssätt och vill avklara ett uppdrag så snabbt som möjligt, vilket inte är gynnsamt för en studerande. En sådan handledare tar mycket plats och ger inte tid och rum åt studeranden. Handledaren kan även uppleva bedömningskriterierna för en praktikperiod som svåra, i synnerhet för de studerande som utför sin första prehospitla praktikperiod.

Handledare som inte arbetar på ett professionellt sätt är inte goda förebilder för studeranden exempelvis gällande förutfattade meningar varav en studerande kan bli besviken, ledsen eller nedstämd. Då en studerande har en sådan handledare anses det dock att det förstärker studerandens vilja att inte bli likadan. Studeranden har ett starkare etiskt tänkande i jämförelse med sådana som arbetat inom branschen en längre tid. Ifall handledaren är starkt kritiskt till olika religioner, väldigt religiös som kränker andra religioner, rasistiska, sexistiska eller fördomsfulla ger det ett negativt intryck åt studeranden.

Ifall handledarens personliga problem framkommer alltför mycket under praktiken och påverkas handledningen negativt då det inte borde få gå ut över studeranden. Personlig belastning ifrån livsrelaterade situationer kan uppkomma under en praktikperiod, både för handledaren och praktikanten, vara man skall vara öppen om situationen och hitta en lösning ifall det orsakar problem.

Spekulationer gjordes ifall könet hade en betydelse, i synnerhet då en kvinna handleder en kvinna. Kvinnor är nödvändigtvis inte glada av att få andra kvinnor på prehospitla praktiker och därmed bemöter dem på ett annat sätt. Kvinnor inom denna bransch anses ha en större tendens att prata illa om andra människor då ifråga varande person inte hör. I diskussionen konstaterades att könsfrågan kan basera sig på en slums

9 DISKUSSION

Detta kapitel presenterar kombinerad information utifrån följande kapitel: den teoretiska bakgrunden, forskningsöversikten och resultatet. Alla ovannämnda kapitel är ena om att syftet med en praktikperiod är att studeranden skall utvecklas inom sin kommande yrkesroll och att studeranden skall tillämpa deras teoretiska kunskap i praktiken, vilket är viktigt eftersom en stor del av yrkesutbildningen baserar sig på ett flertal praktikperioder. Handledarna önskade även att en studerande uppnår både sina egna och skolans mål under praktiken både med hjälp av handledaren och på basis av autodidakt inläring vilket både teoretiska bakgrunden och forsknings översikten understöder. Både handledaren och studeranden skall vara positivt inställda för kliniskt arbete och få en känsla av tillfredställelse av yrket (Haggerty, et al., 2012, s. 30).

9.1 Skiljaktigheter i förväntningar under en praktikperiod

En studerande och handledare närmar sig en praktikperiod med olika perspektiv. (Byrd, et al., 1997, s. 347-348). I resultatet framkom det att involverade parter har stora förväntningar på sig själva men även på de övriga involverade individerna. Förväntningarna på varandra tar i stort sett upp samma egenskaper och information men presenterades på olika vis. Den markanta skillnaden var att studerandena upplevde att de kom till en ny miljö som de bör anpassa sig till medan det inte betonades i samma grad av handledarna då de redan är bekanta med sin arbetsmiljö.

Studeranden förväntar sig i allmänhet mer av en praktikperiod och vad de skall få ut av praktiken i jämförelse med handledaren. Förväntningarna varierar innan, under och efter en utförd praktik (Brown, et al., 2011, s. 22, 25-26). Studerandena påpekade även att deras förväntningar inför en praktikperiod varierar beroende på praktikperiodens olika skeden. I början av en praktikperiod upplevde studerandena att de har störst förväntningar på sig själva, på sociala interaktioner och på att bekanta sig med praktikplatsen som helhet. Trygghet och trivsel på praktikplatsen betonades mer av studerandena i jämförelse med handledarna. Det är viktigt för studeranden att komma bra överens med sin handledare och övriga arbetstagare på praktikplatsen. Studerandena ansåg det vara viktigt att handledaren och arbetstagarna på praktikplatsen erbjuder studeranden att delta i olika aktiviteter, för att främja gemenskapen. Efter att studeranden blivit bekant med praktikmiljön förändras förväntningarna så att de riktar sig mera mot vården av patienten samt att kunna anamma så mycket kunskap som möjligt, både praktisk och teoretisk. Heinonen (2004,s.27) skriver att studeranden har ett större behov av handledning i början av praktiken och att behovet minskar an efter då praktikperioden framskrider. Detta tyder på att praktikanten blir bekant med den nya praktikomgivningen och att studeranden anpassar sig allt mer till praktikenheten.

Etiska principer, arbetsplatsens filosofi, kunskap över medparters rättigheter och vård enligt vårddirektiven är nödvändiga för att praktiken skall upplevas som kvalitativ. Praktikplatsens principer och värdesättning är även viktiga faktorer för att uppnå en lyckad praktikperiod. Alla inblandade parter skall respektera sin omgivning, vara samarbetsvilliga och sträva efter en positiv atmosfär (Heinonen, 2004, s. 23). En handledare skall kunna bemöta alla involverade parter, dvs. personalen, studeranden, patientens anhöriga samt övriga myndigheter, inom yrket på ett professionellt sätt (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 31).

9.1.1 Förväntningar på en studerande och studerandens förväntningar

Studeranden utför en praktik för att bygga upp en helhetsbild över den kliniska verksamheten. Studeranden förstärker sin kliniska kompetens genom praktikperioder och därmed ökar praktikantens självsäkerhet inom det kliniska området och minskar gapet mellan teori och praktik (Byrd, et al., 1997, s. 344, 350). Studeranden har som plikt att under en praktikperiod lära sig, ställa frågor, förbättra sina svagheter, och lära sig det mest centrala inom yrket. Studeranden bör ställa upp individuella målsättningar för att kunna utveckla sig själv inom sin blivande yrkesroll (Heinonen, 2004, s. 27). En studerande skall veta vad den kan, veta vilken nivå den befinner sig på och veta vad den vill lära sig. Denna information är väsentlig för handledaren eftersom alla studeranden har individuella nivåer beträffande teoretisk och praktisk kunskap. Studeranden vill diskutera igenom sina målsättningar för praktiken med handledaren och utveckla sig själva inom deras kommande yrkesroll. Med hjälp av kunskapsbasen kan handledaren hjälpa praktikanten att transformera den teoretiska kunskapen till den praktiska omgivningen och erbjuda studeranden en glimt av det så kallade "kliniska spelögat".

Studeranden skall kunna tillämpa sina teoretiska kunskaper i praktiska situationer (Justitieministeriet, 1995, §7 3.3.1995/256). Studeranden bör bemästra teoretisk kunskap, hur det fungerar i verkligheten och kunna välja rätt arbetstaktik vid olika situationer (Heinonen,

2004, s. 25-26). Behovet av handledning är större vid praktikens början än vid praktikens slut (Heinonen, 2004, s. 27), vilket framkom i forskningsöversikten och resultatet. Studeranden har olika inlärningsätt och individuella behov (Heinonen, 2004, s. 29).

Praktikanten behöver tid och rum för inläring, detta betyder att handledaren behöver ge plats åt studeranden samtidigt som studeranden bör uppleva miljön som trygg. Genom en trygg praktikmiljö lär sig studeranden och mognar till sin blivande yrkesroll varav praktikanten uppnår sin professionella yrkeskompetens. Plats, tid och trygghet är nyckelorden för goda inlärningsmöjligheter (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 30). Informanterna betonade vikten av att handledaren skall ha tålamod för att kunna erbjuda tid och rum åt praktikanterna. Praktikanten skall se till att den får utföra den på förhand utnämnda uppgiften från början till slut vilket kräver mod av en studerande. Studerandena påstod även att personer som arbetat en längre tid inom yrket vill snabbare avsluta ett uppdrag och därmed är mer förhastade. Informanterna upplevde att det är viktigt för studeranden att få tid och rum för att utföra sin uppgift trots att det går långsammare och påminna handledaren om att praktikanten är där för att lära sig, vilket ökar förståelsen för varandra.

Första dagen av en praktikperiod rekommenderas att vara en introduktionsdag där studeranden bekantar sig med sin nya praktikmiljö. En grundläggande introduktion till praktikplatsen och dess arbetsuppgifter hör till de viktigaste för studeranden (Brown, et al., 2011, s. 27). Studeranden har rätt till en grundläggande introduktion till arbetet enligt arbetsskyddslagen §14 (23.8.2002/738). Studeranden blir ofta överbelastad av information under de första dagarna av praktikperioden (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 30) Informanterna upplevde att praktikperioderna är så korta att det är svårt att lära praktikanten allt vad de skulle vela lära ut utan de måste koncentrera sig på det nödvändigaste i och med den begränsade tiden. Det är viktigt för handledaren att studeranden upplever att praktikperioden varit till nytta med tanke på deras studieinriktning.

Utförande av praktiska färdigheter kan kännas komplicerade för studeranden varav det är praktikperiodens syfte att lära hur yrket och handfärdigheterna utförs i verkligheten (Koontz, et al., 2010, s. 244) Yngre studeranden har ett behov i början av sin utbildning att ha mer praktiska övningar varefter de kan tillämpa den teoretiska kunskapen till övningen (Corlett, 2000, s. 500-501, 504). Den praktiska kunskapen som studeranden oftast inte bemästrar då de påbörjar sin praktikperiod träder fram under praktikens gång, enligt informanterna. Studerandena påstod att de förlitar sig lite väl mycket på handledaren då den alltid är närvarande och därmed utvecklas studeranden inte maximalt. Vid utförandet av uppgifter önskade handledaren att studeranden skall tänka högt och inte behöva oroa sig över ifall något går fel eller vara osäker över situationen då studeranden får göra misstag, även handledare gör misstag ibland. Det förväntas inte så mycket av en studerande eftersom studeranden är på praktik för att lära sig och handledaren är hela tiden närvarande som en trygg balk.

Studeranden skall utföra en praktik avgiftsfritt och utan arbetskoppling. Praktikperioderna kan infalla vid ett olämpligt tillfälle med tanke på praktikantens egna livssituation eller skolarbeten (Heinonen, 2004, s. 17). Längden på studierna påverkar studerandens teoretiska kunskapsbas och handfärdigheter. Kunskapen att kunna skilja mellan relevant och irrelevant information påverkas av studerandens utveckling inom den blivande yrkesrollen (Koontz, et al., 2010, s. 240-241).

Studeranden föredrar en positiv arbetsatmosfär och har ett behov att bli bemött och behandlad med respekt. Studeranden bör känna sig uppskattad och känna sig inkluderad i arbetsgemenskapen. Studeranden är mer belåten ifall den får vara med och utföra olika uppgifter. Studeranden har ett behov av att bli accepterad av praktikmiljön. Studeranden bör alltid vara sig själva med sina egna personlighetsdrag (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 32), vilket även handledarna ansåg vara viktigt. Under intervjun framkom det att studerandena uppfattar det mer

personligt och inbjudande till arbetsatmosfären ifall studeranden blir tilltalad med sitt egna namn. Studeranden vill komma bra överens med handledaren, våga ta ansvar och få ansvar av handledaren.

Att dela med sig av personlig information ökar känslan av trygghet i relationen. Tryggheten innebär även det att medparterna kan bemöter varandra som individer (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 31). Studeranden skall göra det lättare för handledaren att bekanta sig med den genom att berätta om sina brister. En god relation till handledaren ansågs av en studerande vara det viktigaste för en praktikperiod, vilket studeranden försöker förbättra genom att skämta om kakan som hämtas vid praktikperiodens slut. Övergångsfasen från att vara en lärande studerande och en arbetande studerande kan uppfattas som svår och förvirrande för studeranden (Koontz, et al., 2010, s. 240) Studerandena upplever det enklare att arbeta själva än att ta rollen som praktikant, ifall de redan arbetat inom branschen innan praktiken, eftersom det upplevs som obekvämt då handledaren ständigt övervakar praktikantens utförande.

9.1.2 Förväntningar på en handledare och handledarens förväntningar

Handledningen skall motsvara studerandens behov och uppfylla de kriterier som det är meningen att studeranden skall lära sig under en praktikperiod (Heinonen, 2004, s. 13). Handledaren bör ha en god kartläggnings- och tolkningsförmåga, genom dessa egenskaper kartlägger handledaren studerandens kunskap samt behov av närhet (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 28, 32). Att kartlägga en praktikants personlighet och finna en lämplig handledningssätt uppfattas som krävande av handledare. Handledaren skall bekanta sig med studeranden, på samma sätt som till arbetskollegorna, för att kunna kartlägga praktikantens personlighet. Handledaren anser det även viktigt att komma ihåg att trots att alla studeranden borde bemästra samma kunskaps nivå då de kommer på praktik så är det inte så i verkligheten. Studeranden ansåg det vara

viktigt att handledaren testat praktikantens teoretiska kunskap genom att aktivt ställa frågor åt studeranden. Personskiljaktigheter mellan studeranden och studerandens tidigare erfarenhet är väsentlig information för handledaren så att de kan anpassa praktikperioden enligt det.

Handledare som väcker diskussion med sin studerande blir mer uppskattade av praktikanten (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 32). Att diskutera praktikperiodens målsättning, göra gemensamma beslut med handledaren, lösa problem och diskutera studerandens utvecklings inom yrket under praktikens lopp tillsammans med handledaren, betonades av studerandena som väsentligt. Handledaren skall gå igenom utrustningen med studeranden och gå igenom det på nytt ifall det framkommer ett sådant behov, vars plikt förstärks i arbetsskyddslagen §14 (23.8.2002/738). Ifall det finns stödmaterial för handledningen av en studerande skall dessa användas. Handledaren skall komma överens om vilka uppgifter praktikanten sköter under uppdragen samt ta reda på studerandens erfarenheter. En handledare skall erbjuda studeranden att uttrycka sig även om negativa saker för att minska på auktoritetsskiljaktigheter, vilket även inkluderar kritik åt handledaren. Ifall något inte går som det torde bör handledaren ta upp ämnet direkt. Handledaren bör kunna diskutera sakligt med studeranden. Det är bra ifall handledaren känns som en kamrat då man inte är på uppdrag men tar i beaktande att alltid då man är på uppdrag behöver studeranden en handledare.

Studeranden har ett behov av att få prata med sin handledare för att lära sig. En del studeranden kan känna sig tvungna att ställa frågor till sin handledare under diskussioner för att visa engagemang (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 25, 30-31). Vid diskussioner är kunskap beträffande studerandens inlärningsområde en kritisk faktor för relationen mellan handledare och studerande. Det har visat sig att diskussioner i samband med andra arbetstagare gör praktiken mer meningsfull och givande med tanke på variation och studeranden uppnår ett bredare perspektiv av arbetet. Att diskutera praktikperiodens målsättning, göra gemensamma beslut, lösa

problem och diskutera studerandens utvecklings inom yrket under praktikens lopp tillsammans med handledaren, betonades av studerandena.

9.2 Vad medparten måste ge av sig själv för att uppnå en lyckad prehospital praktikperiod

En helhet som inkluderar omtänksamhet, närvaro och en god hälsa i ett ömsesidigt förhållande mellan praktikant och arbetstagare på en praktikplats är viktig för att bilda en god relation (Koontz, et al., 2010, s. 242). Ett gott kommunikationsflöde mellan alla inblandade parter under en studerandes praktikperiod stöder att praktikperioden blir lyckad (Heinonen, 2004, s. 17), vilket även framhävs i forskningsöversikten av Öhling, et al. (2000,s.30). Det är viktigt att kommunikationen är ömsesidig mellan handledaren och studeranden för att handledaren skall kunna kartlägga studerandens kunskap och anpassa sitt handledningssätt till praktikanten (Brown, et al., 2011, s. 27). Det är svårt att bygga upp en bra relation med handledaren då praktikperioderna är begränsade (Corlett, 2000, s. 499, 502). Personifiering mellan studeranden och arbetspersonalen anses vara en viktig faktor för att erbjuda möjligheter för studeranden att bemöta handledaren på ett naturlig vis (Brown, et al., 2011, s. 26). Ett gott samarbete medför en trygg arbetsmiljö och ett stärkt självförtroende inom relationen (Byrd, et al., 1997, s. 350).

Arbetsatmosfären anses som en av de mest centrala faktorerna för en lyckad praktikperiod (Heinonen, 2004, s. 17). Det är viktigt att studeranden känner sig bekväm i sin praktikomgivning (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 30). En öppen arbetsatmosfär ger möjligheter till en kvalitativ praktikupplevelse och möjlighet för studeranden att ta del av arbetsatmosfären som indirekt bidrar till en aktiv inläring under en praktikperiod (Brown, et al., 2011, s. 26-27). Omsorg och ömsesidig respekt är en förutsättning för en god arbetsatmosfär och ett gott kamratskap mellan handledaren och studeranden (Hilli, et al., 2014, s. 565). Studeranden framhävde

att det är viktigt för dem att bli inkluderad i arbetsgemenskapen i början av sin praktikperiod. Involverande av studeranden, personifiering och innovation utgör 45 % av de faktorer som påverkar studerandens tillfredsställelse (Brown, et al., 2011, s. 26). Att studeranden känner sig som en del av personalen, spenderar tid med handledaren, får bekanta sig med utrustningen, öva praktiska handfärdigheter och vara med vid utförandet av arbetet bidrar till att studeranden har en mer positiv inställning till praktiken (Koontz, et al., 2010, s. 242). Skiftesbyte kan upplevas som tunga av studeranden (Corlett, 2000, s. 502-503). Skiftesbyten påverkar praktikperioden som helhet (Heinonen, 2004, s. 29).

Den viktigaste faktorn enligt Byrd et al. (1997, s. 347,349) är en positiv attityd gentemot både inläring och utläring under en praktikperiod. Det är lärarens uppgift att förse studeranden med tillräckligt information inför en praktik, både teoretiskt och praktiskt. Läraren skall försäkra sig om att studeranden bemästrar grunderna i vårdandet innan eleven påbörjar sin praktik. Läraren skall handleda studeranden och delta i bedömningen av praktiken (Heinonen, 2004, s. 27). Studeranden har ett behov av utvärdering med både handledare och lärare närvarande (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 30). Relationen mellan en handledare och en studerande är nyckeln till en lyckad praktikperiod (Koontz, et al., 2010, s. 244).

Alla individer är olika, de beter sig på olika sätt, lär sig på olika sätt och har varierande mycket kunskap vilket är en utmaning för alla inblandade parter för en praktikperiod. Arbetsbörda och livssituationer påverkar en praktikperiod (Heinonen, 2004, s. 33-34) vilket även påpekades i forskningsöversikten av Haggerty, et al. (2012,s.30) och av informanterna. Hur en person tolkar olika situationer är individuell och baserar sig på personlighet, omgivning, värdesättning samt erfarenhet. De viktigaste faktorerna för en lyckad praktikperiod är förmågan att ge och ta emot kritik, kunskap om handledningsprocessen, klinisk kompetens samt att personen lämpar sig till uppgiften. (Byrd, et al., 1997)

Sociala färdigheter, självsäkerhet, flexibilitet, professionell inställning och förväntningar på arbetsbördan är individuella egenskaper som gynnar relationen mellan handledare och praktikant. Dessa egenskaper är faktorer som bidrar till känslan av samhörighet i relationen (Byrd, et al., 1997, s. 344). Studeranden bör enligt lagen om språkkunskaper (§8 3.3.1995/256) bemästra språkkunskaper i svenska och finska som yrket fodrar av statstjänstemän för att bli tillåtna att utföra en praktik (Justitieministeriet, 1995, §8 3.3.1995/256). Detta framkom dock av informanterna att det inte är så i verkligheten. Det är viktigt att studeranden har ett gemensamt språk med handledaren som båda bemästrar, eftersom kommunikationen annars blir bristfällig och därmed påverkar relationen. Frustration väcks hos svensktalande studeranden ifall arbetstagarna skyller kommunikationsproblem på en så kallad språkbarriär, speciellt då praktikanten fullständigt uppfattar det andra språket men inte har den vokabulär som krävs för en respons. Studeranden blir frustrerad då arbetstagarna tror att studeranden inte förstått vad som sagts trots att de förstått allting. Genom språkbarriären kan man inte uppnå en öppen och ömsesidig kommunikation i relationen mellan handledare och studerande.

9.2.1 Handledarens egenskaper

Handledaren skall enligt lagen om behörighetsvillkor (Justitieministeriet, 2005, §10 (29.4.2005/272) ha rätt utbildning, tillräcklig ledarskapsförmåga och kännedom inom branschen för att kunna handleda. En handledare bör behärska en god teoretisk kunskap och en god praktisk kunskap inom arbetet, inneha erfarenhet samt vara bunden till sin roll att handleda (Hilli, et al., 2014, s. 565). Under praktikperioden fungerar handledaren som en förebild åt studeranden beträffande yrkesutförandet (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 31), vilket även framkom under intervjun med studeranden.

Handledaren skall fungera som en observatör, bedömare, lärare, lyssnare, kontrollant, frågeställare, rådgivare, lärare och en som kan bli lärd (Heinonen, 2004, s. 30). Egenskaper som uppskattas hos en handledare av studeranden är yrkeskompetens, motivation för att handleda, goda sociala färdigheter samt en positiv inställning. Informanterna betonade att en handledare skall ha mod att ge ansvar åt en praktikant trots att praktikantens utförande görs på handledarens ansvar. Handledaren skall kunna kontrollera olika situationer på distans och försäkra sig om studerandens kunskap i olika situationer (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 28, 32).

Informanterna berättade att det är viktigt att handledare är motiverade till att handleda och har arbetserfarenhet, eftersom en sådan handledare anses vara mer givande för praktikanten, en handledare med brist på erfarenhet upplevs inte som en bra handledare. En praktikperiod påverkas negativt ifall handledaren inte fått utbildning för att handleda praktikanter eller saknar motivation för sin uppgift (Haggerty, et al., 2012, s. 30). Vid dylika fall påpekade informanterna att handledaren har den skyldighet att berätta det, så att praktikanten kan byta handledare till en handledare med mera motivation vid behov. Handledningens kvalitet ökar ifall handledaren deltar i handledningsskolningar, kan dimensionera sina egna och arbetsenhetens arbetsuppgifter samt förändringar i arbetsmiljön (Heinonen, 2004, s. 19). Handledaren har rätt till att få fortbildning av yrkesgivaren beträffande handledning av en studerande, varav fortutbildningen skall basera sig på personalens grundutbildning (Justitieministeriet, 2010, §5 30.12.2010/132). Handledarens ledarskapsförmågor är en av de mest centrala faktorerna för att uppnå en lyckad praktikperiod (Heinonen, 2004, s. 17). Handledaren skall bemästra kunskap över handledningsprocessen och inneha förståelse för studerandens förväntningar (Byrd, et al., 1997, s. 347) (Brown, et al., 2011, s. 26). Handledaren bör anpassa handledningen enligt studerandens behov och garantera att studeranden lär sig under sin praktik i förhållande till studerandens studieriktning och kunskapsbas (Brown, et al., 2011, s. 27). I resultatet framkom det att alla handledare har olika sätt att handleda på och olika utgångslägen beroende på deras praktikant. En studerande med positiv inställning till praktiken motiverar handledaren att handleda medan en mer introvert eller högfärdig praktikant kan sänka på handledarens motivation till att handleda.

Tålmod krävs av en handledare gentemot en studerande gällande teoretisk inläring och vid utförande av uppgifter (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 29). Handledaren bär ansvar för studerandens och patientens bästa (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 32). En handledare bör kunna avgöra när en studerande är kapabel att utföra en uppgift i verkligheten och när den inte är det (Norri-Sederholm, et al., 2014, s. 151). En handledare skall kunna ge och ta ansvar (Koontz, et al., 2010, s. 243). Då praktikanten sköter de på förhand överenskomna uppgifterna skall motsvarande arbetstagare ta ett steg tillbaka, följa med situationen och endast befatta sig med studerandens utförande ifall det går riktigt dåligt. Många handledare gör misstaget att de blandar sig i studerandens utförande istället för att ge konstruktiv kritik efter uppdraget, alla informant grupper var ense om att detta är en mer gynnsam lösning. Handledaren får gärna följa med vad en studerande gör, då studeranden klarat av uppgiften en gång innan önskar studeranden att handledaren tar ett steg tillbaka följande gång studeranden utför en dylik uppgift. Efter ett utfört uppdrag vill studeranden bli tilldelad konstruktiv kritik av handledaren för att veta vad den skall tänka på under inkommande uppdrag och hur den kan förbättra sig själv inom sin blivande yrkesroll. Handledarna konstaterade under intervjun att de uppmärksammar praktikantens utveckling under praktikperiodens gång. En handledare bör kunna ge och ta emot konstruktiv kritik. Det är viktigt för handledaren att förstå att man kan utföra en uppgift på många olika vis, vilket inte är fel.

Handledaren skall kunna förstå olika situationer och känna till studerandens gränser (Heinonen, 2004, s. 24). Handledaren bör uppmuntra studeranden att utvecklas och att lära studeranden tolerera de faktorer som påverkar studerandens osäkerhet (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 29). Handledaren har en speciellt viktig roll att vara närvarande och erbjuda stöd för studeranden då studeranden utför uppgifter utanför studerandens egna bekvämlighetsområde (Koontz, et al., 2010, s. 242). Handledaren skall finnas närvarande som fysiskt och mentalt stöd och vara till studerandens förfogande vid behov, detta beroende på vilken utvecklings nivå studeranden befinner sig på. Handledaren skall vara lugn för att främja upplevelsen av trygghet

hos studeranden (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 28, 32).Handledningen skall erbjuda en reflektion mellan inläring och erfarenhet åt studeranden (Heinonen, 2004, s. 29). Det tillhör handledarens uppgift att dela med sig av relevanta tips för att stöda studerandens utveckling. Handledaren skall erbjuda stöd genom olika alternativ, lösningar och hjälpa till med praktiska utföranden av uppgifter (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 32). Handledarna som deltog som informanter i denna studie ansåg att det skulle vara optimalt om de kunde dela med sig och lära all den kunskap de kan inom branschen. Handledaren skall i enlighet med informanterna ge en studerande plats och tid samt kunna acceptera att misstag sker. Handledaren skall kunna uppmana praktikanten att utföra uppgifter som befinner sig utanför deras bekvämlighetszon, annars anser informanterna det onödigt att studeranden infinner sig på praktiken. Handledaren bör aktivera studeranden på olika sätt för att minska på studerandens nervositet (Brown, et al., 2011, s. 27), vilket förstärktes av studerandens svar i intervjun. Praktiska övningar som handledaren utför på arbetsplatsen åt studeranden upplevs som givande av praktikanten och ökar känslan av tillit hos handledaren och studeranden. Handledaren bör ha tillit gentemot studeranden under en praktikperiod (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 30).

Då en handledare minns hur det själv var att vara studerande under praktik gynnar det studeranden (Koontz, et al., 2010, s. 243-244), vilket informanterna även påpekade. Enligt informanterna är personkemin viktig i relationen mellan handledaren och studeranden, ifall relationen inte fungerar påverkas praktikperioden negativt. Det är viktigt att handledaren skapar en trygghets känsla åt studeranden, diskuterar om både arbetsrelaterade och privata ämnen. En handledare bör presentera en ny studerande klart, ordentligt och på ett positivt sätt till arbetskollegorna vid skiftesbyte. Studeranden upplever det positivt ifall praktikanten på praktikplatsen blir kallad vid sitt eget namn istället för ”studerande”. Det är viktigt att handledaren kommer ihåg att praktikanten än en ny individ i gruppen. Det är upplevs positivt av praktikanten ifall handledaren tar i beaktande studerandens åsikt.

9.2.2 Studerandens egenskaper

En mer öppen och socialperson har ett lättare utgångsläge då de påbörjar sin praktikperiod. Studeranden måste kunna ge av sig själv för att uppnå en lyckad praktikperiod. En studerande bör kunna reflektera över sig själv och sin egen roll som studerande på praktikplatsen. Goda egenskaper hos praktikanten som ansågs, av informanterna, gynna en praktikperiod är: en positiv inställning, motivation och intresse för yrket, försöka sitt bästa, initiativtagande, god teoretisk kunskap, aktivitet, ödmjukhet, ta emot konstruktiv kritik utan defensiva reaktioner, ärlighet om sina straka och svaga sidor, initiativtagande, bemästra en teoretisk kunskapsbas, vilja utveckla sig själva, vilja lära sig, använda sig av autodidakt inläring och mod. Öppna och glada personer har i allmänhet lättare att ställa frågor och upplever praktikperioden i helhet som mer lyckad (Koontz, et al., 2010, s. 242-243). Innovation är en förmåga hos studeranden som påverkar en praktikperiod positivt (Koontz, et al., 2010, s. 240).

Studeranden bär ett ansvar över att se till att kraven för praktiken uppfylls. Studeranden skall läsa igenom den förhandsinformation praktikanten blir tilldelad innan praktiken (Heinonen, 2004, s. 27). Praktikanten bör informeras om handledarens eventuella arbetsbörda innan deras praktikperiod börjar för att öka ödmjukhet och förståelse gentemot handledaren (Haggerty, et al., 2012, s. 30). Studeranden bör förstå att handledaren är närvarande för studeranden i inläringssyfte. Studeranden skall vara medveten om sina egna mål och de mål som är utsatta från skolan för ifråga varande praktikperiod (Brown, et al., 2011, s. 26-27). En studerande skall vid praktikperiodens slut kunna fungera som sin handledares arbetspar för en godkänd praktik och visa sin tacksamhet genom att hämta kaka eller dylikt. Vid slutet av studierna fokuserar praktikanterna markant på sina prestationer då praktikplatsen är en potentiell arbetsgivare i framtiden.

Acceptans från personalen är viktig under en praktikperiod gentemot en studerande (Koontz, et al., 2010, s. 244). Både den teoretiska bakgrunden (Heinonen, 2004, s. 29), forskningsöversikten (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 30) och resultatet påpekar hur viktigt det är för studeranden att bli tilldelad tillit under en praktikperiod. I resultatet framkom att studeranden ställer störst krav på sig själva under en praktikperiod på deras prestationer eftersom de vill visa vad de kan. En studerande skall medge ifall det är något som de inte bemästrar och inte vara högfärdig under en praktikperiod. För att bli tilldelad ansvar och tillit av handledaren under en praktikperiod framhävde studeranden att man får det genom att bevisa åt sin handledare vad man kan och inte kan.

Studeranden har ett behov av att få stöd och bekräftelse av sin handledare (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 32), vilket även påpekades av informanterna i resultatet. Studeranden blir ångestfylld ifall den utför uppgifter som befinner sig utanför deras bekvämlighetsområde utan handledarens närvaro eller stöd (Koontz, et al., 2010, s. 242). Studeranden har ett behov av att få bekräftelse på framsteg som gjorts under praktiken (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 32). Under utvärderingen av en praktikperiod bör studeranden ta del av vad som gått bra, förändringsmöjligheter, vad studeranden borde öva mera på under praktikperiodens lopp och om något saknas ifrån studerandens utveckling (Koontz, et al., 2010, s. 243-255). Ifall en studerande inte blir uppmuntrad av personalen under en praktikperiod kan studeranden känna sig värdelös, sårbar och olämplig till yrket på grund av erfarenhets brist (Brown, et al., 2011, s. 27). Ifall studeranden blir tilldelad ett ökat ansvar ökar det på studerandens självförtroende inom yrket (Koontz, et al., 2010, s. 244). Praktikanten är medveten om sin begränsade kunskap och kapacitet. Osäkerhet och ett behov av att få inlärningsmöjligheter och erfarenhet är en del av studerandens inlärningsprocess (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 30, 32). Det är viktigt att studeranden medger till handledaren då nervösa situationer uppstår (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 30). Studerandens nervositet minskar då studeranden utför en stor del av aktiviteterna under praktikperioden (Brown, et al., 2011, s. 27). Informanterna ansåg att en studerande skall vara delaktig i diverse programpunkter under praktiken.

Skillnaden mellan teoretisk kunskap och praktisk kunskap känns störst för studeranden. Det problematiska är då den inlärdas teoretiska kunskapen inte reflekterar den verklighet studeranden bemöter på praktikperioden (Corlett, 2000, s. 500-501). Diskussioner mellan handledaren och studeranden under en praktikperiod binder starkare till den teoretiska kunskapen till det praktiska utförandet och därmed är mer givande för studeranden då den lär sig att tillämpa teorin i praktiken (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 25). Studeranden har ett behov av att tillämpa sin teoretiska kunskap genom att relatera den till olika praktiska situationer och reflektera över dem (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 28, 32). En praktikperiod utvecklar studerandens problemlösningsförmåga då studeranden ständigt måste tillämpa teorin i praktiken (Corlett, 2000, s. 499). Praktikanten vill våga utmana sig själva, utveckla sina egna förmågor och få möjligheter att göra det genom att diskutera om kommande uppgifter och arbetsfördelning på förhand med handledaren, vilket gynnar alla studeranden. Studeranden skall vara medveten om att den inte kan allt och vara öppen för nya saker samt kunna ta ansvar. En studerande måste våga utföra uppgifter som befinner sig utanför deras bekvämlighetsområde.

Handledarna påstod att en studerande som är omotiverad, har bristfällig kunskap eller är högfärdig är svåra att handskas med för arbetstagarna på praktikplatsen. En studerande skall vara intresserad och ha en vilja att lära sig, varav viljan att lära sig skall vara viktigare än deras teoretiska kunskap eftersom det möjliggör att studeranden utvecklas. En del studerande har lättare att få mycket utav en praktikperiod i jämförelse med andra beroende på deras personlighet. En blyg studerande får arbeta med att övervinna den blyga egenskapen under en praktikperiod och alla studeranden skall övervinna rädslan av att misslyckas. Studerandens attityd har en stor inverkan på hur handledaren tolkar situationen och på handledarens motivation för handledningsprocessen. Handledaren konstaterade även att studeranden måste kunna klara av rå humor ifall den skall kunna arbeta på ett räddningsverk. Studeranden konstaterade att det är mycket upp till dem själva över hur praktiken framskrider.

9.3 Svårigheter i relationen mellan handledare och studerande under en prehospital praktikperiod

Negativa faktorer som redan påpekats i detta diskussions kapitel kommer inte att presenteras under denna underrubrik för att undvika repetition av information. Kapitlet behandlar ämnen som inte tillsvidare presenterats under denna huvudrubrik.

Arbetstagaren har en plikt att vara medveten om alla medparterers rättigheter inom sitt arbete som inkluderar den service hälsovården erbjuder, patientens rättigheter samt arbetstagarens rättigheter (Heinonen, 2004, s. 23). Studeranden skall handledas till att hantera och anpassa sig till grunderna i arbetet, arbetsprinciper samt att arbeta på basis av etiska grunder (Heinonen, 2004, s. 20). Värdesättningar, kommunikationssätt samt ospecifika förväntningar kan påverka förväntningarna hos den andra parten i relationen. Friktion i relationen mellan handledaren och studeranden kan leda till meningsskiljaktigheter mellan patientvård, beslutsfattande, arbetssätt och arbetsstrategi (Byrd, et al., 1997, s. 348). Informanterna ansåg att det är viktigt att både studeranden och handledaren anpassar sitt beteende på basis om de är på uppdrag eller inte. Studeranden framhävde att det etiska tänkandet aktiveras både på arbetsplatsen, på väg till ett uppdrag och vid bemötande av patienten, i synnerhet under uppdrag som befattar alkoholism, religion eller rasism. Inställningen handledaren har inför eller efter ett uppdrag påverkar studeranden. Ifall handledaren använder sig av svordomar då de får ett uppdrag påverkar handledaren indirekt studerandens inställning för uppdraget och undermedvetet påverkar relationen till handledaren negativt. Även hur studeranden bemöts under en praktikperiod påverkar studerandens helhetsbild av praktikperioden.

På en del arbetsplatser måste arbetstagare fungera som handledare trots att de inte vill det eller anser sig ha tillräckligt med erfarenhet för att kunna handleda. Det är väsentligt att handledarna själva är frivilliga att fungera som handledare. Handledare på prehospitala praktikplatser får

inte extra tillägg i lönen eller förmån då handleder en studerande. Ifall studeranden upplever att handledaren inte är kompetent till sin uppgift att handleda kan studeranden ta lärdom från en dylik situation genom sin personliga utveckling. Det är viktigt att en studerande är positivt inställd inför och under en praktikperiod (Koontz, et al., 2010, s. 243). I resultatet framkom att en studerande även lär sig av en dålig handledare, då den väcker motivation hos praktikanten att inte göra dylika misstag. Studeranden skall påpeka ifall handledaren gör något misstag eller ifrågasätta handledaren för dennes utförande, studeranden har trots allt den nyaste informationen och bör våga informera handledaren om det.

Ifall handledaren är inkompetent eller inte arbetar på ett professionellt sätt är inte goda förebilder för studeranden exempelvis gällande förutfattade meningar varav en studerande kan bli besviken, lessen eller nedstämd. Då handledaren inte är intresserad av att handleda skall den inte heller göra det utan säga ifrån, detta kan gälla en enskild arbetstur eller för hela praktikperioden. En handledare som inte orkar förklara diverse ting från början till slut lämpar sig inte för sin uppgift. En felsorts handledare gör praktiken för studeranden tung. Då handledarens arbetspar inte deltar i handledningen blir det tungt för handledaren. Handledaren kan välja ett handledningssätt som inte lämpar sig för studeranden vilket kan resultera i att studeranden upplever praktiken negativt. En handledare skall inte vara auktoritär och använda sig av hierarki och maktutövning.

Handledaren kan uppleva det svårt att acceptera sin roll ifall studeranden är svagt förberedd inför sin praktikperiod. En fungerande relation och kunskap över vad de olika rollerna som handledare och studerande innebär är viktig kunskap för handledningsprocessen. (Byrd, et al., 1997, s. 349) Sociala färdigheter och kommunikationen mellan alla involverade parter under en praktikperiod borde utövas mera (Brown, et al., 2011, s. 27). En stor del av studerandens koncentration fästs vid tekniska färdigheter och vid patient dokumentation och inte till det egentliga

vårdandet. För lite praktiska övningar i handfärdighet från studerandens sida påverkar en praktikperiod negativt eftersom praktikanten inte upplever att den fått ut så mycket som den skulle kunna få. Ifall handledaren är osäker kan det uppstå problem i relationen mellan studeranden och handledaren på grund av nedsatt tillit (Koontz, et al., 2010, s. 243). Fokus på tekniken framkom inte i den teoretiska bakgrunden eller resultatet.

Det upplevs som negativt och arbetsdrygt både för studerande och handledare att studeranden byter handledare flera gånger under en praktikperiod. Då personkemin inte fungerar blir det tungt för alla, olika sorters problematik och konflikter som kan uppkomma mellan två individer kan även uppstå bland arbetstagarna och praktikanten på en praktikplats. Det finns ett gemensamt ansvar över att uppdragen sköts som de skall och relationen mellan handledaren och studeranden fungerar, ifall någon part inte åtar sig ansvaret rubbas samarbetet av det varpå ena parten kan få fördomar gent emot den andra parten.

Brist på saker att göra från studerandens sida eller få situationer att utöva praktiska färdigheter och irritation från handledarens sida påverkar praktikperioden negativt. Nedsatt tillit i relationen mellan handledaren och studeranden påverkar praktikperioden negativt. Negativa samtalsämnen och händelser minskar på studerandens självsäkerhet. Det är viktigt att beskåda negativa händelser ur ett positivt perspektiv både för praktikanten och handledaren (Koontz, et al., 2010, s. 243-244). Ifall studeranden oroar sig över att den inte är tillräckligt aktiv, pratsam eller inte arbetar tillräckligt försöker den kompensera det genom att arbeta hårdare. Vid dylika fall är studeranden inte sig själv, vilket framhävs som viktigt i forskningsöversikten (Öhrling & Rahm Hallberg, 2000, s. 32). Det upplevs vara fel mot studeranden ifall den tvingas gå på gym eller spela innebandy mot sin vilja. En studerande som inte tål rå humor tolkas som en negativ faktor för en praktikperiod. Trots detta upplevde studeranden att sexuella trakasserier kan förekomma under en praktikperiod, speciellt så männen på arbetsplatsen samlas ihop till en

större skara. Praktikperioden påverkas negativt då studerande inte blir bemötta i enlighet med deras förmågor av handledaren och personalen (Brown, et al., 2011, s. 26-27).

På grund av att man inte har kartlagt rollerna för alla involverade parter i en praktikperiod kan det uppstå missuppfattningar gällande olika ansvarsområden (Byrd, et al., 1997, s. 350-351). Handledaren upplever bedömningskriterierna för en praktikperiod som svåra, i synnerhet för studeranden som utför sin första prehospitla praktik. Spekulationer gjordes i resultatet ifall könet hade en betydelse under inte. I diskussionen konstaterades att könsfrågan kan basera sig av en slums

9.4 Fortsatt forskning

För att vidare utveckla denna studie kunde man utföra studien på ett nationellt plan med randomiserat urval av informanter. Vid en sådan studie kunde man få en helhetsomfattande bild över hur situationen i Finland är gällande prehospitla praktikperioder, vars information är väsentlig för att kunna utveckla prehospitla praktikperioder på en nationell nivå. Dock skulle det kunna vara enklare att kartlägga vad som uppfattas som problem beträffande den prehospitla praktikperioden. För att öka mängden respondenter skulle det vara bättre att samla in dylika information i en kvantitativ form för att få insamlat så mycket information som möjligt. Informanterna skulle eventuellt även vara mer ärliga med den nuvarande situationen ifall den skulle samlas in via enkäter istället för intervjuer.

Det skulle även vara intressant att undersöka hur mycket information studerandena blir tilldelade innan en praktikperiod börjar, vad studerandena egentligen förväntar sig och ifall studerandena uppfattar att de blivit tilldelade tillräckligt med information inför en praktik. Det skulle vara spännande att jämföra studerandens förväntningar innan en praktikperiod och jämföra det med hur de egentligen hade upplevt sin praktikperiod. Ena annan möjlighet kunde vara att på basis av en kvantitativ studie skicka ut frågeformulär till lektorer och ta reda på hur de förbereder studerandena inför en praktikperiod ifrån läroanstalten samtidigt som man ger samma frågeformulär till studerandena och kontrollerar ifall studerandena tolkat informationen på rätt sätt och ifall de är ense med deras lärare beträffande den information de blivit tilldelade.

Det kunde vara intressant att samla ihop feedback ifrån prehospitla praktikperioder och jämföra skiljaktigheterna av kvaliteten på handledningen och studerandens upplevelser av praktikperioden i jämförelse med ett område som har mindre organiserad handledningsverksamhet. På basis av resurs brister upplever skribenten att alla många arbetstagare undviker att ta ansvar över en del arbetsuppgifter utan förflyttar ansvaret till en annan arbetsanstalt. Härmed anser skribenten att det skulle vara väsentligt att klargöra vad som läroanstalten egentligen ansvarar för och vad som praktikenheten ansvarar för och eventuellt öka samarbete mellan de olika enheterna. Genom vaga spekulationer sker det inte samarbete mellan läroanstalten och praktikenheten i den mån som det torde. Det skulle vara väsentligt ifall båda parterna skulle effektivisera samarbete och tillsammans bilda ett hållbart informations- och utbildningspaket för att erbjuda mer kvalitativa praktikperioder åt studeranden. Att en praktikant skulle utvärdera sina förmågor innan varendaste en praktik vore inte en tokig idé eftersom det skulle underlätta både lärarens och handledarens uppfattning om praktikantens svaga och starka sidor samt underlätta att binda en relation mellan handledaren och studeranden.

10 KRITISK GRANSKNING

Kvalitativa studier bör granskas kritiskt för att man skall kunna bedöma ifall slutsatserna är giltiga och pålitliga. Genom att kritiskt granska arbetets validitet och reliabilitet förhåller man sig kritiskt till resultaten (Jacobsen, 2012, s. 161). Kvale (1997, s. 210-211) framhäver att generaliserbarheten även bör tas i beaktande vid en kritisk granskning.

Validiteten kartlägger ifall informationen är verklighetstrogen eller inte. Validiteten kan indelas i intern och extern validitet. Validitetens trovärdighet kan bestrykas ifall andra forskare uppnått dylika svar. Den interna validiteten kontrollerar ihopsamlad data i samband med studiens frågeställning och syfte (Jacobsen, 2012, s. 161-161, 164). Den externa validiteten som Jacobsen (2012, s. 171) framhäver är i princip det som Kvale (1997, 210-211) kallar generaliserbarhet. Generaliserbarheten tar i beaktande hur skribenten gjort sina slutsatser (Kvale, 1997, s. 209).

Materialet för studien är tagna ur pålitliga källor. Materialet för den teoretiska bakgrunden är tagna ifrån officiella statliga hemsidor. Många av de utvalda forskningsartiklarna har publicerats i olika kliniska journaler och tagna ur pålitliga källor. Materialet som använts har varit aktuella för denna studie vilket förstärker studiens trofasthet, dvs. reliabilitet.

Genom att studien strävade efter att samla in information av upplevelser och känslor valdes en kvalitativ arbetsmetod, vilket i detta fall förstärker den interna validiteten. Mätinstrumentet i denna studie var insamling av information via en intervju vars kvalitet granskades med en pilotintervju för att garantera att svaren på frågorna överensstämde med studiens syfte och frågeställning. Intervjuerna bandades in via två apparater för att garantera att informationen förvaras och att erbjuda en kontroll möjlighet för transkribenten ifall något hörs otydligt, för att garantera

hörbarheten och transkriberingens trovärdighet. Intersubjektiviteten förstärktes under intervjuerna då övriga informanter höll med om vad en annan informant sade, vilket förenklade delvis generaliseringen av informationen för skribenten. Kontexteffekten kan ha haft en viss påverkan då intervjuerna men handledarna utfördes på deras arbetsplats där olika ljud ständigt hördes i bakgrunden. Studerandena utförde intervjun hemma hos skribenten men då fanns det andra obekanta föremål i omgivningen som kunde ha påverkat informanternas koncentrationsförmåga. För att påminna informanterna om hur frågan löd fanns frågan skriftligen till förfogande framför informanterna. Alla informanter verkade ha tillförlighet gentemot skribenten då svaren var ärliga utan dessvärre finkänslighet. Informanterna verkade inte vara distraherade av skribentens yttre habitus eller att en del av informanterna kände skribenten från tidigare.

Resultatet av studien är dock inte generaliserbart material för prehospitla praktikperioder inom Finland eftersom informanterna hade en specifik bakgrund från specifika områden. Handledarna i studien var fastanställda vid Östra Nylands räddningsverk och studerandena gick alla i Nylands svenska yrkeshögskola – Arcada. Härmed är den statiska generaliserbarheten inte hållbar. Förutom detta är analysmetoden enligt Giorgi (1975,s.84) delvis taget ur en andra hands källa ifrån Kvale (1997s.176-178) som redogör för Giorgis (1975,s.84) analysmetod vilket kan ha påverkat analysen och därmed studiens resultat.

För att kontrollera validiteten av detta arbete har två informanter från olika grupper konfronterats med detta arbete för att bedöma resultatets innehåll. Inga förändringar i arbetet gjordes efter att informanterna kontrolläst resultatet. Mycket av informationen som framkom i resultatet var repetition av information ifrån arbetets teoretiska bakgrund och forskningsöversikt, vilket tyder på att resultatet i detta arbete är reliabelt ifall man beaktar studiens begränsningar vid tolkningen.

Eftersom det var skribentens första gång att utföra ett dylikt arbete kan mänskliga misstag ha skett på grund av brist på erfarenhet. Skribenten är inte en kompetent forskare men tillräckligt kunnig för att skriva ett dylikt övningsarbete. Skribenten utförde transkriberingen från det intervjubandade materialet utan tidigare erfarenhet. På basis av brist på erfarenhet kan det eventuellt ha funnits en mer lämplig teknik för transkriberingen som skribenten inte varit medveten om. Transkriberingen utfördes inte under tidspress vilket gör resultatet mer trovärdigt.

Vid tolkning av informationen har skribenten undvikit att generalisera resultat ifall åsikten inte har understötts av andra informanter, detta eftersom skribenten inte bemästrar den naturalistiska generaliseringen som erfarna forskare bemästrar. Dock gjordes en analytisk generalisering av att studeranden betonar praktikplatsens bemötande, att komma in i arbetsgemenskapen och prestationer.

Skribenten har strävat efter att förhålla sig objektivt till ämnet trots den egna erfarenheten av att vara praktikant under en prehospital praktikperiod. Undermedvetet kan dock resultaten ha påverkats av skribentens egna erfarenheter som praktikant på en prehospital praktikperiod. Trots detta går det att konstatera att arbetet är trovärdigt då man tar studiens innebörd och begränsningar i beaktande.

KÄLLOR

Brown, T. o.a., 2011. Practice education learning environments: The mismatch between perceived and preferred expectations of undergraduate health science students. *Nurse Education Today*, s. 22-28.

Byrd, C. Y., Hood, L. & Youtsey, N., 1997. Student and Preceptor Perceptions of Factors in a Successful Learning Partnerships . *Journal of Professional Nursing*, s. 344-351.

Carlsson, B., 1991. *Kvalitativa forskningsmetoder*. 1 red. Falköping: Gummessons Tryckeri.

Corlett, J., 2000. The perceptions of nurse teachers, student nurses and preceptors of the theory-practice gap in nurse education. *Nurse Education Today*, s. 499-505.

DePoy, E. & Gitlin, L. N., 1999. *Forskning - en introduktion*. Sverige: Studentlitteratur.

Forskningsetiska delegationen, 2009. 16. [Internet]

Hämtat från: http://studieguide.arcada.fi/webfm_send/542

[Använd 28 10 2014].

Haggerty, C., Holloway, K. & Wilson, D., 2012. Entry to nursing practice preceptor education and support: could we do it better?. *Nursing Praxis in New Zealand*, 28(1), s. 30-39.

Heinonen, N., 2004. *terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu*., Helsingfors: Social- och Hälsovårdsministeriet.

Hilli, Y., Salmu, M. & Jonsén, E., 2014. Perspectives on good preceptorship: A matter of ethics. *Nursing Ethics*, 21(5), s. 565-575.

Jacobsen, D. I., 2012. *Förståelse, beskrivning och förklaring. Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*.. Lund: Studentlitteratur.

Justitieministeriet, 2002. *FINLEX*. [Internet]

Hämtat från: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2002/20020738>

[Använd 28 10 2014].

Justitieministeriet, 1995. *FINLEX*. [Internet]

Hämtat från:

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1995/19950256?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=h%C3%A4lsov%C3%A5rd%20studerande>

[Använd 28 10 2014].

Justitieministeriet, 2003. *FINLEX*. [Internet]

Hämtat från:

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030351?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=skola%20praktik>

[Använd 28 10 2014].

Justitieministeriet, 2005. *FINLEX*. [Internet]

Hämtat från:

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2005/20050272?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=h%C3%A4lsov%C3%A5rd%20studerande>

[Använd 28 10 2014].

Justitieministeriet, 2010. *FINLEX*. [Internet]

Hämtat från:

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2010/20101326?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Skyldighet%20som%20g%C3%A4ller%20fortbildning>

[Använd 28 10 2014].

Karvinen, M., 2014. *Suomen sairaanhoitajaliitto ry*. [Internet]

Hämtat från: www.sairanhoitajaliitto.fi

Koontz, A., Mallory, J., Burns, J. & Chapman, s. , 2010. Staff Nurses and Students: The Good, The Bad, and The Ugly. *Medsurg nursing: official journal of the Academy of Medical.Surgical Nurses*, Volym 19, s. 240-246.

Kvale, s. , 1997. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Norri-Sederholm, T. et al., 2014. A Paramedic Field Supervisor's Situational Awareness in Prehospital Emergency Care. *Prehospital and Disaster Medicine*, s. 151-159.

Öhrling, K. & Rahm Hallberg, I., 2000. Student nurses' lived experience of preceptorship part 2 - the preceptor-preceptee relationship . *International Journal of Nursing Studies*, s. 25-36.

BILAGOR

Bilaga 1. Tabell över litteratursökning

Databas	Datum	Sökord	Resultat
Google Scholar	17.5.2014	preceptor preceptee perceptions emergency nurse clinical learning, preceptorship	191
Google Scholar	17.5.2014	supervisor, student, prehospital field	4790
Google Scholar	17.5.2014	student preceptor perceptions learning factors	17500
Google Scholar	17.5.2014	Preceptor, preceptee, emergency, nurse clinical learning	318
Google Scholar	17.5.2014	Preceptor, preceptee, emergency, nurse clinical learning, expectation	253
Google Scholar	17.5.2014	vaatimukset, opiskelija, harjoittelija, ohjaaja, ensihoito, ohjaaminen	1170
Google Scholar	17.5.2014	förväntningar, studerande, handledare, ambulanssjuköterska, förstavård, handledning	1540
Medic	19.9.2014	Harjoittelija, ohjaaja, ensihoito	483

PubMed	19.9.201 4	Good preceptor	53
--------	---------------	----------------	----

Bilaga 2. Forskningstillstånd

Avtal om projekterat arbete

STUDENT

Namn Lotta Christina Ringbom	14477
Adress Romgatan 5B 94	0415291986
Utbildningsprogram Utbildningsprogrammet inom akutvård	
Inriktningsalternativ Akutvård	

UPPDRAGSGIVARE

Uppdragsgivare Östra Nylands räddningsverk	
Adress	Telefonnummer
Kontaktperson Christoffer Ericsson	

Ett examensarbete betraktas som projekterat under förutsättning att minst ett av följande är skriftligen överenskommet (kryssa för):

- ☐ Uppdragsgivaren betalar yrkeshögskolan eller studenten för arbetet.
- ☐ Arbetet har en handledare från uppdragsgivarens sida (extern handledare).
- ☒ Uppdragsgivaren har som avsikt att utnyttja resultatet i sin verksamhet.

EXAMENSARBETET

Titel

Balken mellan handledaren och studeranden som uppstår under en praktikperiod.

- En kvalitativ studie vid Östra Nylands Räddningsverk

Beskrivning av arbetet

Ett skriftligt övningsarbete på 15 sp görs som betällningsarbete åt Östra Nylands Räddningsverk för att kartlägga skiljaktigheter mellan handledare och studeranden beträffande förändringarna som uppstår under en praktikperiod på det prehospitla fältet. Arbetet baserar sig på bakgrunsinformation tangerande ämnet samt en kvalitativ studie som består av två semistrukturerade gruppintervjuer varav ena gruppen består av handledare och den andra gruppen består av studeranden.

Examensarbetet inleds

19.05.2015

Examensarbetet överlämnas till uppdragsgivaren

20.03.2015

EVENTUELL SEKRETESSBELÄGGNING

Följande del av examensarbetet önskas bli sekretessbelagd

Orsak till sekretessbeläggning:

- ☐ Examensarbetet innehåller information om uppfinningar, nya anläggningar, förfaranden eller förbättringar som kan ha ekonomisk betydelse.
- ☐ Examensarbetet innehåller affärshemligheter.
- ☐ Examensarbetet innehåller information om sekretessbelagda myndighetshandlingar så som de definierats i lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

OBS! Sekretessbeläggning sker endast i undantagsfall. Beslut om sekretessbeläggning fattas av prefekten i samråd med förvaltningsdirektören på föredragning av studenten och den handledande läraren.

HANDLEDNING AV EXAMENSARBETET

Handledande lärare

Patrik Nyström eller Christel Roberts

Handledare från uppdragsgivarens sida

Christoffer Ericsson

UNDERTECKNINGAR

Ort och datum

Borgå / Helsingfors 19.05.2014

Uppdragsgivarens representant /
Christoffer Ericsson

Student / Lotta Ringbom

Handledande lärare / Patrik Nyström
eller Christel Roberts

Anhållan om forskningstillstånd

Helsingfors 14.10.2014

Bästa beslutsbefattande organ,

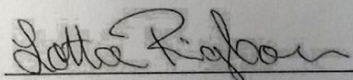
Härmed anhåller jag om att få utföra en studie angående förväntningar och faktorer som påverkar en lyckad perhospital praktikperiod inom Östra Nylands räddningsverk. I studien ingår en gruppintervju med individer som fungerat som handledare under sin arbetskarriär. Intervjun på 1 h utförs på arbetstid då personalen inte är på uppdrag.

Jag är studerande på akutvårdslinjen vid Arcada – Nylands svenska yrkeshögskola. Jag önskar kartlägga ovannämnda verksamhet i mitt examensbete. Därför ber jag härmed om Ert tillstånd att få utföra en gruppintervju bland er personal. Svaren från intervjun utgör grunden för examensarbetet.

Från Östra Nylands räddningsverk har jag varit i kontakt med Christoffer Ericsson som även beställt ifrågavarande arbete. Deltagandet i intervjun är givetvis frivillig och svaren kommer behandlas konfidentiellt samt vara anonyma.

Högaktningsfullt,

Handledare från skolan:



Christel Roberts

Lotta Ringbom, Helsingfors 14.10.2014

Arcada – Nylands svenska yrkeshögskola

Akutvårdsstuderande vid Arcada (AV11)

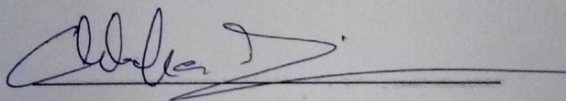
Jan-Magnus Janssonsplats 1

Tel. 0415291986

00550 Helsingfors

☒ GODKÄNNS

☐ GODKÄNNS INTE



Underskrift

Plats: 21.10.2014

Datum:

Nickby Sibbo

Namnförtydligande: Christoffer Ericsson

/ Östra Nylands räddningsverk

Bilaga 3. Brev till informanterna

Helsinki 30.9.2014



Paras henkilökunta,

Tämä on kirje Teille jotka ovat toimineet ohjaajana harjoittelijalle teidän uran aikana.

Tervetuloa!

Teillä on nyt mahdollisuus osallistumaan ryhmähaastatteluun 13.11.2014 klo 14:00. Osallistujalta vaaditaan että hän on joskus ollut mukana ohjaamassa harjoittelijaa harjoittelujakson aikana.

Haastattelun tavoite on kartoittaa ohjaajan ja harjoittelijan vaatimukset, tarpeet ja komplikaatiot jotka esiintyvät harjoittelu jakson aikana. Sen lisänä pidetään keskustelu miten nämä komplikaatiot voisivat estää niin että harjoittelu-jaksoista olisi onnistunut. Kaikki haastattelun osallistujien henkilöllisyys ei paljasteta lopputuloksessa.

Tutkimuksessa yritetään nostaa esille mielipiteiden erilaisuus ohjaajien ja opiskelijoiden välillä, jos erilaisuuksia esiintyy, että ymmärrettävyys kasvaisi kaikilta osapuolilta.

Vastaavainen ryhmähaastattelu ambulanssi harjoittelun kokemuksien perusteella tehdään Arcadan opiskelijoiden kanssa. Aion käsitellä materiaalit kun molemmat haastattelut ovat suoritettu.

Tutkimuksen tulokset esitetään Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksella ja on henkilökunnan saatavilla. Työ julkistetaan internet sivustolla Arcada Theseus.

Ohjaajani Arcadan puolelta on lehtori Christel Roberts, puh 040 12 52 229

Sähköposti: christel.roberts@arcada.fi.

Ohjaajani Itä-Uudenmaan pelastuslaitokselta on Christoffer Eriksson, puh

Sähköposti:

Kiitos osallistumisesta etukäteen!

Lotta Ringbom

Ensihoito-opiskelija

Arcada

Puh 041 52 91 986

Sähköposti: ringbom.lotta@gmail.com

Helsingfors 30.9.2014



Bästa personal,

Detta är ett brev till Er som varit handledare till en studerande under sin arbetskarriär.

Välkommen!

Nu har Ni möjligheten att den 13 september 2014 klockan 14:00 delta i en gruppintervju. Kriterierna för att delta är att Ni någon gång varit med om att handleda en studerande under en praktikperiod.

Syftet med intervjun är att kartlägga både handledarens och studerandens förväntningar, behov samt komplikationer som uppstår. Dessutom kommer vi ha en diskussion över hur problemen kunde lösas för att sträva efter en så lyckad praktikperiod som möjligt. Deltagarnas identitet kommer inte att avslöjas i arbetet.

Studien eftersträvar att framhäva de olikheter som uppstår mellan de olika perspektiv som handledare eller som studerande upplever. Ifall det uppkommer olika perspektiv befattande samma ämne är syftet med studien att framhäva denna information för att öka förståelsen bland de inblandade parterna.

En dylik intervju kommer att göras med studeranden från Arcada beträffande deras upplevelser ifrån prehospitala praktiker. Då båda grupperna är intervjuade kommer jag att bearbeta svaren.

Resultaten av studien kommer därefter att presenteras vid Östra Nylands räddningsverk och finnas till personalens förfogande. Arbetet kommer även att publiceras på nätsidan Arcada Theseus.

Min handledare från Arcada är lektor Christel Roberts, tfn: 040 12 52 229

E-post: christel.roberts@arcada.fi.

Min handledare från Östra Nylands räddningsverk är Christoffer Eriksson, tfn:

E-post: christoffer.eriksson@porvoo.fi

Tack på förhand för Ert deltagande!

Lotta Ringbom

Akutvårdsstuderande

Arcada- Nylands svenska yrkeshögskola

Tfn: 041 52 91 986

E-post: Ringbom.lotta@gmail.com

Bästa studerande,

Detta är ett brev till Er som varit på en prehospital praktik under Er studietid.

Välkommen!

Nu har Ni möjligheten att delta i en gruppintervju 18.12.2014 klockan 10:00. Kriterierna för att delta är att Ni någon gång varit med om att en prehospital praktikperiod som studerande.

Syftet med intervjun är att kartlägga både handledarens och studerandens förväntningar, behov samt komplikationer som uppstår. Dessutom kommer vi ha en diskussion över hur problemen kunde lösas för att sträva efter en så lyckad praktikperiod som möjligt. Deltagarnas identitet kommer inte att avslöjas i arbetet.

Studien eftersträvar att framhäva de olikheter som uppstår mellan de olika perspektiv som handledare eller som studerande upplever. Ifall det uppkommer olika perspektiv befattande samma ämne är syftet med studien att framhäva denna information för att öka förståelsen bland de inblandade parterna.

En dylik intervju kommer att göras med studeranden från Arcada beträffande deras upplevelser ifrån prehospitala praktiker. Då båda grupperna är intervjuade kommer jag att bearbeta svaren.

Resultaten av studien kommer därefter att presenteras vid Östra Nylands räddningsverk och finnas till personalens förborgande. Arbetet kommer även att publiceras på nätsidan Arcada Theseus.

Min handledare från Arcada är lektor Christel Roberts, tfn: 040 12 52 229

E-post: christel.roberts@arcada.fi.

Min handledare från Östra Nylands räddningsverk är Christoffer Eriksson

E-post: christoffer.eriksson@porvoo.fi

Tack på förhand för Ert deltagande!

Lotta Ringbom

Akutvårdsstuderande

Arcada- Nylands svenska yrkeshögskola

Tfn: 041 52 91 986 / E-post: Ringbom.lotta@gmail.com

Bilaga 4. Intervjumanus

Intervjumanus för handledare

Beräknad tid: 1h

- 1) Vad har ni för förväntningar av en praktikperiod som helhet?
Mitkä odotukset teillä on harjoittelujaksolle kokonaisuudessa?
- 2) Vad måste studeranden ge av sig själv för att uppnå en bra praktikperiod?
Mikä opiskelija tarvitsee antaa itsestään tavoittamukseen hyvän harjoittelujakson?
- 3) Vad måste handledaren ge av sig själv för att uppnå en bra praktikperiod?
Mikä ohjaajaa tarvitsee antaa itsestään tavoittamukseen hyvän harjoittelujakson?
- 4) Vilka komplikationer kan uppstå i relationen mellan en handledare och en studerande under en praktikperiod?
Mitkä komplikaatiot voi esiintyä ohjaajan ja opiskelijan välillä harjoittelujakson aikana?

Intervjumanus för studerande

Beräknad tid: 1h

- 1) Vad har ni för förväntningar av en praktikperiod som helhet?
Mitkä odotukset teillä on harjoittelujaksolle kokonaisuudessa?
- 2) Vad måste handledaren ge av sig själv för att uppnå en bra praktikperiod?
Mikä ohjaajaa tarvitsee antaa itsestään tavoittamukseen hyvän harjoittelujakson?
- 3) Vad måste studeranden ge av sig själv för att uppnå en bra praktikperiod?
Mikä opiskelija tarvitsee antaa itsestään tavoittamukseen hyvän harjoittelujakson?
- 4) Vilka komplikationer kan uppstå i relationen mellan en handledare och en studerande under en praktikperiod?
Mitkä komplikaatiot voi esiintyä ohjaajan ja opiskelijan välillä harjoittelujakson aikana?

Bilaga 5. Transkibering

[illegible]

<p>Studeranden som påstår att de arbetat tidigare måste berättas på ett annat sätt än handledaren samtidigt som de måste förstå att praktikperioden är till för studeranden och för anställning och inte endast för att få studiepengar. Vill du utvärdera studerandens motivation om på ett annat sätt. Men måste förstå att man inte kan sitta en som arbetat på specialiserad team inte kan köra icke-kräddande uppgifter under en hal dag utan ska ha flera färdigheter utvärderat. Iall det är typ på stadierna kan en sådan erfaren person bli bra skickas här eftersom den inte får rådgivning, nytt utan snarlikan tillfäll.</p>	<p>Erfarenhet (kunna till och hanterande)</p>	<p>Studeranden blir framförelse sig själv och vilga följa beslut och hanterat utan för beaktning eftersom trots att det är osäkert.</p>	<p>Självkritik/inställning (stad skall vilja)</p>	<p>inställning och samförstånd inställning Självkritik (bedömma handledare)</p>
<p>- Stadsmannarevlet vilga inte till att den vill kunna göra någonting trots att det tar lite längre tid. Uppga upp samförstånd med handledaren och komma överens om det på följande.</p>				<p>gärna handledaren om att man är här för att vara sig och att man vill vara sig trots att det går lite längre och man kan vara senare. kannan redan vad man kan och inte kan. -> tillit. I alla när man inte kan -> tillit -> tillit på engång när studeranden utvärderar om det är bra så går lite längre tillbaka tillbaks närm. dessa uppgift som stadsdelen tar med sig så ska till ett steg tillbaka och inte göra någonting. Det är osäkert. God arbeta. tillväg, till, följande uppgift till relationen, praktiskt utvärderat från klara parterna för att förstå relationen och därmed studerandens inställning följande utvärderas är olika. tilltänksamhet vilja -> följande följande tillika på en nära gång göra det bättre under två praktiker har handledaren varit som en kommit är en under tiden men en handledare under omställning Relation (till) Relation (till) Relation (till) Relation (till)</p>
<p>och måden h. 2) Vad måste handledaren ge av sig själv för att uppnå en bra praktikperiod? (Fråga 2 stud.)</p>	<p>2) Vad måste handledaren ge av sig själv för att uppnå en bra praktikperiod? (Fråga 2 stud.)</p>	<p>2) Vad måste handledaren ge av sig själv för att uppnå en bra praktikperiod? (Fråga 2 stud.)</p>	<p>2) Vad måste handledaren ge av sig själv för att uppnå en bra praktikperiod? (Fråga 2 stud.)</p>	<p>2) Vad måste handledaren ge av sig själv för att uppnå en bra praktikperiod? (Fråga 2 stud.)</p>
<p>"den bästa skolan vars om man kunde låsa studeranden allt som man själv kan" utan att sörja det flitigt på en bitida. Villen är inställning med tankar på att praktikperioderna är så korta.</p>	<p>inställning (till allt man kan)</p>	<p>en handledare motivation och blir till att dela med sig av information så länge studeranden är här. Förståliga förklarar i ledarskapat som handledaren kan utvärdera sig av garantier att studeranden för något eller en praktikperiod trots att handledaren inte är motiverad till sin uppgift att handleda. Det är klart skiljer till handledaren är motiverad till sin uppgift eftersom studeranden till är så mycket en beaktad och central kunskap.</p>	<p>inställning och handledning (handledaren motivation av en kort stad)</p>	<p>-> ge studeranden ordentligt vid följande på en positiv sätt att tänka på att stud är en person i gruppen, att man har med den och inte fryser ut den. Det är viktigt i synen till på en kreativitet i vilka ingenting då man använder mycket sig under samta tak att vara med som en del av arbetet. på det platsen är det att måna att fungera som handledare trots att man inte själv vill och har mycket till erfarenhet. Utan följande villiga Relation Relation Relation inställning och handledning</p>
<p>nytt, glad och positiv handledare Handledaren har olika sätt att handleda. Handledaren har en viss roll till att kunna se på vilket sätt studeranden lär sig och på vilket sätt man ska anpassa handledningen till studeranden. Alla har olika inställningar och olika utgångspunkter men de som är på samma sätt till sig själva villja är väldigt olika personer att handleda eftersom de tar åt sig massor, är lugna och har frågor. Sedan finns de studeranden som drar sig till tillbaka som man måste försöka. Sedan finns det de som har lite mer utvecklad som man måste försöka med måligt av ansvaret att gå för nyckel svarar är om -> ge sig på studeranden. Där är det på handledarens ansvar att kunna klara igen handen typ av personen med motivationer är så att man kan lägga dem i rätt inställning.</p>	<p>inställning (nytt, glad, positiv)</p>	<p>intresset för att handleda</p>	<p>inställning (intresset att handleda)</p>	<p>Handledare som inte vill handleda, kan handleda, har blivit på erfarenhet är inte en bra handledare. Vilja att handleda. Stora kun på handledaren. Vilja ge ansvar samtidigt som att studeranden blir så att handledarens ansvar. Studerandens upplevelse att den inte vill fungera som handledare under tiderna av en arbetskarriär inställning och handledning inställning och handledning inställning och handledning</p>
<p>efter mycket av en handledare att kunna för att kunna kategorisera och klara igen om studeranden har en personlighet och bästa möjliga inställning.</p>	<p>kunskap (färdiga studerandens personlighet, handledningsansvar)</p>	<p>Handledaren ska ha hand om studeranden</p>	<p>inställning och handledning</p>	<p>inställning och handledning</p>
<p>Fullt man handledare om studerande på vil sätt kan studeranden uppnå att den inte fört den handledning som studeranden skulle vilja ha och därmed vänta motivation för vad de borde lära sig. Studeranden kan uppleva att handledaren är för sträng/hård mot en och avslutas sig gränslös eller att handledaren är för snäll och mjällig och inte lärar studeranden men tilläggligt mycket ansvar eller ansvarigheter eller press. -> handledaren bör klara igen handen handledningsansvar till att använda sig av.</p>	<p>Handledning (och inställning)</p>	<p>Handledare skulle handledare motvilja sitta på soffan men kan inte till den diskussioner med praktikanten.</p>	<p>inställning (aktivitet)</p>	<p>konstakt, trygghet, dela med sig av sin personlighet och även sin privata sida. -> mycket bättre relation. Bara berda att man har två barn hemma. kalla alla relationer vid sitt eget och sitt namn. -> mer personlig nivå och inte "till omedelbart" båda ledare i gemenskapen. En del av arbetet och inte vara stället. Ta med studeranden i omgivningen på fritiden, en del av arbetssituationen. Håll studerandens röst i olika nödsituationer. positiv handledare när praktikanten kommer till praktikplatsen och inte bara tillgripelhet vid studeranden gör det. Att personen är motiverad om att studerandens karriär. Iall det inte är inflyttande klara det som om det bara blir större efter det. både egen kompetens, sociala, bra följa, många faktorer relationen mellan handledare-stud är det viktigaste under en praktikperiod. Klara av en lyckat relation klara följa bra. Iall det inte klara så är det sämre. Det är en stor skillnad bara på basis från person till person och hur det fungerar med personkänslor. De har alla varit i olika situationer. Trots relationen inte är lyckad mellan två personer betyder inte att det är en dålig handledare eller en dålig studerande. Det som relation tolkar som häm på en annan tolka som vilken bästa handledare. Personlig kontakt -> kan pröva -> bättre kontakt -> kan arbeta i ledarskapat. Iallt man villger dela med sig av det privata och sig själv personlighet, skiljer och har med studeranden på olika sätt som så som själv eller gemenskap. Följer. Följer har man själv att, en man skall till följande av. Låts studeranden ha en röst. Handledaren skall ge kunskap. Skall vara tillräckligt. Som studerande kommer man inte alltid på de rätta frågorna. Det är viktigt för handledaren att kolla med studeranden Iall studeranden fungerar över någonting. Eller Iall något är klart och berösk. diskussioner igen. Skall man ta en fråga på studeranden eller är det något annat? Kan man av inlärningsuppgifter. Ansvaret ligger både hos studeranden och på handledaren. Relation Relation Relation Relation Relation Relation Relation Handledning och relation</p>
<p>Alla handledare har olika sätt, olika utgångspunkter</p>	<p>Handledarna</p>	<p>Personkänslor är en lättare att om.</p>	<p>Personkänslor</p>	<p>inställning och relation</p>

92

93